II

(Comunicări)

COMUNICĂRI PROVENIND DE LA INSTITUȚIILE, ORGANELE ȘI ORGANISMELE UNIUNII EUROPENE

COMISIA EUROPEANĂ

COMUNICAREA COMISIEI

Orientări ale UE pentru aplicarea normelor privind ajutoarele de stat în cazul dezvoltării rapide a rețelelor de comunicații în bandă largă

(2013/C 25/01)

1. INTRODUCERE

(1) Conectivitatea în bandă largă are o importanță strategică pentru Europa în ceea ce privește creșterea și inovarea în toate sectoarele economiei, precum și în ceea ce privește coeziunea socială și teritorială. Strategia Europa 2020 („UE 2020") subliniază importanța dezvoltării comunicațiilor în bandă largă ca parte a strategiei de creștere a UE în următorul deceniu și stabilește obiective ambițioase pentru dezvoltarea comunicațiilor în bandă largă. Una dintre inițiativele sale emblematice, intitulată „O agendă digitală pentru Europa" („ADE") ([1]), recunoaște beneficiile socioeconomice ale comunicațiilor în bandă largă, subliniind importanța acestora pentru competitivitate, incluziune socială și ocuparea forței de muncă. Realizarea obiectivului prevăzut în Strategia Europa 2020 privind o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii depinde, de asemenea, de furnizarea unui acces extins și la un preț convenabil la infrastructura și la serviciile de internet de mare viteză. Găsirea unui răspuns pentru a face față provocării pe care o reprezintă finanțarea unei infrastructuri de bandă largă de bună calitate și accesibilă ca preț este un factor esențial pentru Europa în ceea ce privește creșterea gradului său de competitivitate și de inovare, furnizarea de oportunități de angajare pentru tineri, prevenirea delocalizării activității economice și atragerea de investiții străine. În ADE se reafirmă obiectivul Strategiei UE 2020 ca toți europenii să aibă acces la comunicații în bandă largă de bază până în 2013 și are drept scop să asigure că, până în 2020: (i) toți europenii au acces la viteze de internet mult superioare, de peste 30 Mbps; și că (ii) minimum 50 % dintre gospodăriile europene au abonamente de peste 100 Mbps.

(2) Conform estimărilor ([2]), ar trebui să se investească până la 60 de miliarde EUR pentru realizarea obiectivului privind accesul la viteze de internet de peste 30 Mbps, accesul la conexiuni la internet de peste 100 Mbps ([3]) pentru cel puțin 50 % dintre gospodării necesitând până la 270 de miliarde EUR. Astfel de investiții trebuie efectuate, în primul rând, de investitori comerciali. Cu toate acestea, obiectivele ADE, nu pot fi realizate fără sprijinul fondurilor publice. Din acest motiv, în ADE, statele membre sunt invitate să utilizeze „finanțarea publică în conformitate cu regulile UE în domeniul concurenței și al ajutoarelor de stat" pentru a îndeplini obiectivele definite în Strategia Europa 2020 în materie de acoperire, viteză și adoptare a comunicațiilor în bandă largă ([4]). Se preconizează că cererea pentru servicii care necesită o capacitate tot mai mare va crește în viitor, întrucât cloud computingul, utilizarea mai intensă a tehnologiilor de la utilizator la utilizator (peer to peer), rețelele sociale și serviciile video la cerere se vor dezvolta în continuare.

([1]) Comunicare din partea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, COM(2010) 245 final, O Agendă digitală pentru Europa.

([2]) A se vedea Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, Banda largă europeană: o investiție într-un promotor digital al creșterii, COM(2010) 472 final.

([3]) Costurile efective aferente investițiilor ar putea fi semnificativ mai scăzute, în funcție de posibilitatea de reutilizare a infrastructurilor existente și în funcție de evoluțiile pieței, ale tehnologiei și ale reglementării.

([4]) Punctul 2.4, acțiunea-cheie nr. 8.

(3) Sectorul comunicațiilor electronice a traversat un proces profund de liberalizare și, în prezent, face obiectul unei reglementări sectoriale. Cadrul de reglementare al UE pentru comunicațiile electronice prevede, de asemenea, norme de armonizare privind accesul în bandă largă ([5]). În ceea ce privește rețelele de comunicații în bandă largă ale operatorilor istorici, piețele angro fac în prezent obiectul reglementării *ex ante* în majoritatea statelor membre. Abordarea în materie de reglementare s-a dovedit eficace pentru favorizarea piețelor competitive, încurajarea investițiilor și diversificarea posibilităților de alegere ale consumatorului: de exemplu, nivelul cel mai ridicat de acoperire și adoptare a comunicațiilor în bandă largă este întâlnit în statele membre în care există concurență în domeniul infrastructurii, precum și o reglementare *ex ante* eficace pentru a promova concurența în materie de servicii. Dezvoltarea suplimentară a rețelelor de comunicații în bandă largă și, în special, a rețelelor de acces de generație următoare („next generation access" – NGA) necesită în continuare intervenția autorităților naționale de reglementare („ANR") datorită rolului acestora în sectorul comunicațiilor electronice.

(4) Este cu atât mai important ca fondurile publice să fie utilizate cu atenție în acest sector, iar Comisia să asigure că ajutorul de stat este complementar și nu înlocuiește investițiile actorilor de pe piață. Orice intervenție a statului ar trebui să limiteze cât mai mult posibil riscul de excludere a investițiilor private, de alterare a stimulentelor pentru investiții comerciale și, în cele din urmă, de denaturare a concurenței, ceea ce este contrar interesului comun al Uniunii Europene.

(5) În comunicarea sa privind modernizarea ajutoarelor de stat, Comisia remarcă faptul că politica în domeniul ajutoarelor de stat ar trebui să pună accentul pe facilitarea acordării ajutoarelor care sunt bine concepute, care vizează remedierea unor disfuncționalități ale pieței și îndeplinirea unor obiective de interes european comun ([6]). Măsurile de acordare a ajutoarelor de stat pot, în anumite condiții, să corecteze disfuncționalitățile pieței, îmbunătățind astfel funcționarea eficientă a piețelor și sporind competitivitatea. În plus, în cazul în care piețele oferă rezultate eficiente, dar care sunt considerate nesatisfăcătoare din punctul de vedere al politicii de coeziune, ajutoarele de stat pot fi utilizate pentru a obține rezultate de piață mai atractive și echitabile. În special, o intervenție bine orientată a statului în domeniul comunicațiilor în bandă largă poate contribui la reducerea „diviziunii digitale" ([7]) între zonele sau regiunile în care se oferă servicii de bandă largă accesibile ca preț și competitive și cele în care nu există astfel de servicii.

(6) Cu toate acestea, dacă ajutoarele de stat pentru comunicațiile în bandă largă ar fi utilizate în zone în care operatorii de pe piață ar alege în mod normal să investească sau au investit deja, acest fapt ar putea descuraja în mod semnificativ investitorii comerciali să investească în domeniul comunicațiilor în bandă largă. În astfel de cazuri, ajutoarele de stat acordate în favoarea comunicațiilor în bandă largă pot deveni contraproductive pentru obiectivul urmărit. Obiectivul controlului ajutoarelor de stat în sectorul comunicațiilor în bandă largă este acela de a se asigura că măsurile de ajutor de stat vor avea drept rezultat un nivel superior, sau un ritm mai rapid, al acoperirii și penetrării comunicațiilor în bandă largă decât ar fi fost posibil în absența ajutorului, sprijinindu-se în același timp serviciile de calitate superioară și mai accesibile ca preț, precum și investițiile care susțin concurența. Efectele pozitive ale ajutorului ar trebui să fie mai importante decât denaturările concurenței.

(7) Ca răspuns la apelul lansat de Comisie în cadrul ADE, majoritatea statelor membre au elaborat strategii naționale în domeniul comunicațiilor în bandă largă pentru a realiza, pe teritoriile lor, obiectivele prevăzute de ADE. Majoritatea acestor strategii au în vedere utilizarea fondurilor publice pentru extinderea gradului de acoperire a comunicațiilor în bandă largă în zone în care operatorii comerciali nu sunt stimulați să investească și pentru accelerarea dezvoltării de rețele de acces de generație următoare, de foarte mare viteză.

(8) Prezentele orientări rezumă principiile politicii Comisiei în aplicarea normelor din tratat privind ajutoarele de stat în cazul măsurilor care sprijină dezvoltarea rețelelor de comunicații în bandă largă în general (secțiunea 2). Orientările explică aplicarea acestor principii în evaluarea măsurilor de ajutor care sprijină extinderea rapidă a rețelelor de comunicații în bandă largă de bază și a rețelelor de acces de generație următoare (NGA), de foarte mare viteză (secțiunea 3). Comisia va aplica orientările în cadrul evaluării ajutoarelor de stat pentru comunicațiile în bandă largă. Acest fapt va spori securitatea juridică și transparența practicii sale decizionale.

([5]) A se vedea articolul 12 alineatul (4) din Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (Directivă-cadru) (JO L 108, 24.4.2002, p. 33), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/140/CE (Directiva privind o mai bună legiferare) (JO L 337, 18.12.2009, p. 37) și prin Regulamentul (CE) nr. 544/2009 (JO L 167, 29.6.2009, p. 12).

([6]) Comunicarea Comisiei privind modernizarea ajutoarelor de stat în UE (MAS), Bruxelles, 8.5.2012, COM(2012) 209 final.

([7]) Termenul „diviziune digitală" este utilizat, de obicei, pentru a desemna decalajul dintre persoanele și comunitățile care beneficiază de acces la tehnologiile informației și cele care nu beneficiază de un astfel de acces. Deși există mai multe cauze ale acestei „diviziuni digitale", cea mai importantă este lipsa unei infrastructuri adecvate de bandă largă. Dintr-un punct de vedere regional, gradul de urbanizare este un factor important pentru accesul la tehnologiile informației și comunicațiilor și utilizarea acestora. Astfel, penetrarea internetului rămâne mult mai scăzută în zonele slab populate de pe teritoriul Uniunii Europene.

2. PRINCIPALELE PRINCIPII ALE POLITICII COMISIEI PRIVIND AJUTOARELE DE STAT PENTRU COMUNICAȚIILE ÎN BANDĂ LARGĂ

(9) În conformitate cu articolul 107 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene („TFUE"), „sunt incompatibile cu piața comună ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre". Prin urmare, pentru ca o măsură să fie considerată ajutor de stat, trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții: (a) măsura trebuie să fie acordată din resurse de stat; (b) măsura trebuie să confere un avantaj economic unor întreprinderi; (c) avantajul trebuie să fie selectiv; și (d) să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența; (e) măsura trebuie să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre.

2.1. **Articolul 107 alineatul (1) din TFUE: Prezența ajutorului**

(10) *Utilizarea resurselor de stat*: Transferul resurselor de stat poate lua numeroase forme, cum ar fi granturi directe, reduceri de impozite ([8]), credite preferențiale sau alte tipuri de condiții de finanțare preferențială. Se vor utiliza resurse de stat, de asemenea, dacă statul furnizează un beneficiu în natură, de exemplu, investind în construcția (unei părți a) infrastructurii de bandă largă. Resursele de stat pot fi utilizate ([9]) la nivel național, regional sau local. Finanțările din fonduri europene, cum ar fi Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și Fondul european de dezvoltare regională (FEDER) ([10]), vor constitui, de asemenea, resurse de stat, atunci când statul membru dispune de libertate de acțiune în ceea ce privește fondurile alocate ([11]).

(11) *Întreprindere*: Măsurile de stat care sprijină investițiile în domeniul comunicațiilor în bandă largă vizează, de obicei, exercitarea unei activități economice, cum ar fi construirea și operarea infrastructurii de bandă largă, furnizarea accesului la aceasta sau facilitarea furnizării de conectivitate către utilizatorii finali. De asemenea, statul însuși poate desfășura o activitate economică atunci când operează și exploatează (parțial) o infrastructură de bandă largă, de exemplu, prin intermediul unei societăți interne sau în cadrul administrației publice. Construirea infrastructurii unei rețele de comunicații în bandă largă în scopul viitoarei sale exploatări comerciale de către stat sau de către operatori terți va constitui, de asemenea, o activitate economică ([12]). Extinderea unei rețele de comunicații în bandă largă în scopuri necomerciale ar putea să nu constituie ajutor de stat ([13]), deoarece construirea rețelei nu favorizează nicio întreprindere ([14]). Cu toate acestea, dacă, ulterior, o astfel de rețea poate fi utilizată de investitori în domeniul comunicațiilor în bandă largă sau de operatori de comunicații în bandă largă, este probabil să existe un ajutor de stat ([15]).

(12) *Avantaj:* De obicei, ajutorul este acordat în mod direct investitorilor în rețea care, în majoritatea cazurilor, sunt selectați pe baza unei licitații competitive. Atunci când contribuția statului nu este

([8]) A se vedea, de exemplu, Decizia N 398/05 a Comisiei – Ungaria, *Facilitatea fiscală pentru dezvoltarea serviciilor de telecomunicații în bandă largă*.

([9]) Resursele unei întreprinderi publice constituie resurse de stat în sensul articolului 107 din tratat deoarece autoritățile publice controlează aceste resurse. Cauza C-482/99, Franța/Comisia, Rec., 2002, p. I-4397. În conformitate cu această hotărâre, va trebui să se evalueze, în plus, dacă finanțarea prin intermediul unei întreprinderi publice este imputabilă statului.

([10]) Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului din 20 septembrie 2005 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) (JO L 277, 21.10.2005, p. 1), Regulamentul (CE) nr. 1080/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iulie 2006 privind Fondul european de dezvoltare regională și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1783/1999 (JO L 210, 31.7.2006, p. 1), Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului din 11 iulie 2006 de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1260/1999 (JO L 210, 31.7.2006, p. 25).

([11]) A se vedea, de exemplu, decizia Comisiei în cazul N 157/06 – Regatul Unit, Proiectul digital pentru bandă largă în regiunea South Yorkshire. Curtea a confirmat că odată ce mijloacele financiare rămân în mod constant sub control public și, prin urmare, se află la dispoziția autorităților naționale competente, acest fapt este suficient ca mijloacele financiare respective să fie considerate ajutor de stat, a se vedea cauza C-83/98, Franța/Ladbroke Racing Ltd și Comisia, Rec., 2000, p. I-3271, punctul 50.

([12]) Cauzele T-443/08 și T-455/08, Freistaat Sachsen și alții/Comisia [nepublicată încă], punctele 93-95.

([13]) A se vedea, de exemplu, decizia Comisiei în cazul NN 24/07 – Republica Cehă, *Rețeaua wireless a municipiului Praga*.

([14]) În mod similar, în cazul în care se construiește o rețea sau se achiziționează servicii de bandă largă pentru satisfacerea necesităților proprii ale administrației publice, în anumite circumstanțe, o astfel de intervenție ar putea să nu confere un avantaj întreprinderilor economice. A se vedea decizia Comisiei în cazul N 46/07 – Regatul Unit, *Sistemul de rețele utilizate de sectorul public din Țara Galilor*.

([15]) Decizia Comisiei în cazul SA.31687 (N 436/10) – Italia, *Comunicații în bandă largă în Friuli Venezia Giulia (Proiectul Ermes)* și în cazul N 407/09 – Spania, *Xarxa Oberta*.

furnizată în condiții normale de piață și, în consecință, reprezintă ajutor de stat în temeiul principiului investitorului în economia de piață (a se vedea punctul 16 de mai jos), recurgerea la un proces de selecție asigură limitarea oricărui ajutor la suma minimă necesară pentru proiectul respectiv. Totuși, aceasta nu elimină ajutorul, întrucât autoritatea publică va furniza în continuare o subvenție ofertantului câștigător (de exemplu, sub forma unei „finanțări a decalajului" sau a unei contribuții în natură), iar scopul unei astfel de proceduri este tocmai selecționarea beneficiarului ajutorului. Sprijinul financiar primit va permite ofertantului câștigător să desfășoare această activitate comercială în condiții care nu ar fi altfel disponibile pe piață. În afară de beneficiarul direct al ajutorului, operatorii terți care obțin acces la nivel angro la infrastructura subvenționată pot fi beneficiari indirecți ([16]).

(13) *Selectivitate:* Măsurile de stat care sprijină dezvoltarea rețelelor de comunicații în bandă largă sunt selective prin natura lor, întrucât vizează investitori în domeniul comunicațiilor în bandă largă și operatori terți care își desfășoară activitatea doar în anumite segmente ale pieței globale a serviciilor de comunicații electronice. În schimb, în ceea ce privește utilizatorii finali comerciali ai rețelei subvenționate ([17]), măsura nu ar fi selectivă atât timp cât accesul la infrastructura subvenționată este permis tuturor sectoarelor din economie. Selectivitatea va exista în cazul în care dezvoltarea comunicațiilor în bandă largă vizează în mod specific utilizatori comerciali specializați, de exemplu, dacă sprijinul acordat de stat este orientat spre dezvoltarea unei rețele de comunicații în bandă largă în favoarea unor societăți stabilite în prealabil, care nu sunt alese conform criteriilor generale aplicabile în întreaga zonă de care răspunde autoritatea care acordă ajutorul ([18]).

(14) *Denaturarea concurenței*: În conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene („Curtea"), sprijinul financiar sau în natură denaturează concurența în măsura în care consolidează poziția unei întreprinderi în raport cu alte întreprinderi ([19]). Din cauza ajutorului de stat acordat unui concurent, operatorii existenți își pot reduce capacitatea sau operatorii potențiali pot hotărî să nu intre pe o piață nouă sau într-o zonă geografică nouă. Denaturările concurenței sunt susceptibile să fie accentuate dacă beneficiarul ajutorului are putere de piață. Atunci când beneficiarul ajutorului deține deja o poziție dominantă pe o piață, măsura de ajutor poate întări această poziție dominantă prin slăbirea suplimentară a presiunii concurențiale pe care o pot exercita ceilalți concurenți.

(15) *Efectul asupra schimburilor comerciale*: În cele din urmă, în măsura în care intervenția statului este susceptibilă să afecteze furnizorii de servicii din alte state membre (de asemenea, prin descurajarea stabilirii acestora în statele membre în cauză), aceasta are efecte și asupra schimburilor comerciale, întrucât piețele serviciilor de comunicații electronice (piețele de bandă largă angro și cu amănuntul) sunt deschise competiției între operatori și furnizori de servicii ([20]).

2.2. **Absența ajutorului: aplicarea principiul investitorului în economia de piață**

(16) Articolul 345 din TFUE prevede că „tratatele nu aduc atingere regimului proprietății în statele membre". În conformitate cu jurisprudența Curții, din principiul tratamentului egal rezultă că sursele de capital pe care statul le pune, direct sau indirect, la dispoziția unei întreprinderi, în circumstanțe care corespund condițiilor de piață normale, nu pot fi considerate ajutoare de stat. Atunci când participarea la capital a unui investitor public sau injecțiile de capital efectuate de acesta nu prezintă perspective suficiente de rentabilitate, chiar și pe termen lung, o astfel de intervenție trebuie considerată ajutor de stat în sensul articolului 107 din TFUE, iar compatibilitatea sa cu piața comună trebuie evaluată exclusiv pe baza criteriilor prevăzute de dispoziția respectivă ([21]).

([16]) Este probabil ca de subvenție să beneficieze cel puțin parțial operatorii terți, chiar dacă aceștia plătesc pentru accesul la nivel angro. Într-adevăr, prețurile angro sunt, adesea, reglementate. Reglementarea prețului are drept consecință un preț mai mic decât cel pe care angrosistul l-ar putea obține pe piață în caz contrar (care ar putea fi un preț de monopol dacă nu există concurență cu alte rețele). Acolo unde prețurile nu sunt reglementate, angrosistul va trebui, în orice caz, să își stabilească prețurile în funcție de prețurile medii aplicate în alte zone, mai competitive [a se vedea punctul 78 litera (h) de mai jos], ceea ce este, de asemenea, probabil să aibă drept consecință un preț mai mic decât cel pe care angrosistul l-ar putea obține pe piață în caz contrar.

([17]) Subvențiile pentru utilizatorii rezidențiali nu intră în domeniul de aplicare al articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

([18]) Un exemplu ar fi ajutorul acordat unui centru de afaceri, a se vedea, de exemplu, decizia Comisiei în cazul N 626/09 – Italia, *NGA pentru centrele industriale din Lucca*.

([19]) Cauza C-310/99, Republica Italiană/Comisia, Rec., 2002, p. I-02289, punctul 65.

([20]) A se vedea decizia Comisiei în cazul N 237/08 – Germania, *Sprijin pentru infrastructura de bandă largă în landul Niedersachsen*.

([21]) Cauza C-303/88, Republica Italiană/Comisia, Rec., 1991, p. I-1433, punctele 20-22.

(17) În decizia sa privind orașul Amsterdam, Comisia a analizat punerea în aplicare a principiului investitorului privat în economia de piață în domeniul comunicațiilor în bandă largă ([22]). După cum se subliniază în această decizie, conformitatea unei investiții publice cu termenii pieței trebuie să fie demonstrată în detaliu și în mod exhaustiv, fie prin intermediul unei participări semnificative a investitorilor privați, fie prin existența unui plan de afaceri solid, care să prevadă o rentabilitate adecvată a investiției. În cazul în care la proiect participă investitori privați, condiția *sine qua non* este că aceștia trebuie să își asume riscul comercial aferent investiției în aceiași termeni și în aceleași condiții ca și investitorul public. Această condiție se aplică și în cazul altor forme de sprijin acordat de stat, cum ar fi creditele preferențiale sau garanțiile ([23]).

2.3. **Ajutoarele de stat pentru dezvoltarea comunicațiilor în bandă largă ca un serviciu de interes economic general – criteriile Altmark și compatibilitatea în temeiul articolului 106 alineatul (2) din TFUE**

(18) În unele cazuri, statele membre pot fi de părere că furnizarea unei rețele de comunicații în bandă largă ar trebui considerată un serviciu de interes economic general („SIEG") în sensul articolului 106 alineatul (2) din TFUE ([24]) și al jurisprudenței Altmark ([25]) și pot furniza finanțare publică pe această bază. În astfel de cazuri, măsurile luate de statele membre trebuie analizate în conformitate cu Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor Uniunii Europene în materie de ajutor de stat în cazul compensației acordate pentru prestarea unor servicii de interes economic general ([26]), cu Decizia Comisiei din 20 decembrie 2011 privind aplicarea articolului 106 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în cazul ajutoarelor de stat sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public acordate anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general ([27]), cu Comunicarea Comisiei privind cadrul Uniunii Europene pentru ajutoarele de stat sub forma compensațiilor pentru obligația de serviciu public (2011) ([28]) și cu Regulamentul Comisiei din 25 aprilie 2012 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în cazul ajutoarelor *de minimis* acordate întreprinderilor care prestează servicii de interes economic general ([29]). Aceste documente ale Comisiei (denumite împreună „pachetul SIEG") se aplică, într-adevăr, și în cazul ajutorului de stat pentru dezvoltarea comunicațiilor în bandă largă. În cele ce urmează este ilustrată doar aplicarea anumitor principii clarificate în aceste documente în cazul finanțării comunicațiilor în bandă largă, în lumina anumitor specificități sectoriale.

Definiția SIEG

(19) În ceea ce privește definiția SIEG, Comisia a clarificat deja, în termeni generali, că statele membre nu pot să impună obligații specifice de serviciu public pentru serviciile care sunt prestate deja sau care pot fi prestate satisfăcător și în condiții cum ar fi prețul, caracteristicile obiective privind calitatea, continuitatea și accesul la serviciul respectiv, compatibile cu interesul public, astfel cum este definit de stat, de către întreprinderi care își desfășoară activitatea în condiții normale de piață ([30]).

(20) Aplicând acest principiu sectorului serviciilor în bandă largă, Comisia consideră că în zonele în care investitorii privați au investit deja în infrastructura unei rețele de comunicații în bandă largă (sau sunt în curs de extindere a rețelei) și furnizează deja servicii de bandă largă competitive, cu o acoperire corespunzătoare, introducerea în paralel a unei infrastructuri de comunicații în bandă largă competitivă

([22]) Decizia Comisiei din 11 decembrie 2007 în cazul C 53/06 – Țările de Jos, *Citynet Amsterdam – Investiție a orașului Amsterdam într-o rețea de fibră optică de tip FttH (fibre-to-the-home)* (JO L 247, 16.9.2008, p. 27).

([23]) Comunicarea Comisiei cu privire la aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții (JO C 155, 20.6.2008, p. 10) și Rectificare la comunicare (JO C 244, 25.9.2008, p. 32).

([24]) În conformitate cu jurisprudența, întreprinderile cărora le-a fost atribuită sarcina de a presta servicii de interes economic general trebuie să fi fost învestite cu această misiune printr-un act al unei autorități publice. În acest sens, sarcina unui serviciu de interes economic general poate fi atribuită unui operator prin intermediul unei concesiuni de serviciu public; a se vedea cauzele conexate T-204/97 și T-270/97, EPAC – Empresa para a Agroalimentação e Cereais, SA/Comisia, Rec., 2000, p. II-2267, punctul 126 și cauza T-17/02, Fred Olsen, SA/Comisia, Rec., 2005, p. II-2031, punctele 186, 188 și 189.

([25]) Cauza C-280/00, Altmark Trans GmbH și Regierungspräsidium Magdeburg/Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, Rec., 2003, p. I-7747.

([26]) JO C 8, 11.1.2012, p. 4.

([27]) JO L 7, 11.1.2012, p. 3.

([28]) JO C 8, 11.1.2012, p. 15.

([29]) JO L 114, 26.4.2012, p. 8.

([30]) A se vedea punctul 48 din Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor Uniunii Europene în materie de ajutor de stat în cazul compensației acordate pentru prestarea unor servicii de interes economic general și punctul 13 din Comunicarea Comisiei privind cadrul Uniunii Europene pentru ajutoarele de stat sub forma compensațiilor pentru obligația de serviciu public (2011).

și finanțată public nu poate fi considerată SIEG în sensul articolului 106 alineatul (2) din TFUE ([31]). Cu toate acestea, atunci când se poate demonstra că investitorii privați nu sunt în măsură să furnizeze, în viitorul apropiat ([32]), o acoperire corespunzătoare a comunicațiilor în bandă largă pentru toți cetățenii sau utilizatorii, lăsând astfel o parte importantă a populației neconectată, este posibil să se acorde o compensație pentru obligația de serviciu public unei întreprinderi căreia i-a fost atribuită gestionarea unui SIEG, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în Comunicarea privind SIEG, menționată anterior. În această privință, rețelele care urmează să fie luate în considerare pentru evaluarea necesității unui SIEG ar trebui să fie întotdeauna de tip comparabil, și anume, fie rețele de comunicații în bandă largă de bază, fie rețele NGA.

(21) În plus, dezvoltarea și exploatarea unei infrastructuri de bandă largă pot fi calificate drept SIEG doar în cazul în care astfel de infrastructuri furnizează conectivitate universală pentru toți utilizatorii dintr-o anumită zonă, deopotrivă pentru utilizatorii rezidențiali și cei comerciali. Nu ar fi suficient să se acorde sprijin doar pentru conectarea întreprinderilor ([33]).

(22) De asemenea, caracterul obligatoriu al misiunii de SIEG implică faptul că furnizorul rețelei care urmează să fie dezvoltată nu va putea să refuze accesul la nivel angro la infrastructură în mod discreționar și/sau discriminatoriu (pe motiv că, de exemplu, nu ar fi profitabil din punct de vedere comercial să furnizeze servicii de acces într-o anumită zonă).

(23) Luând în considerare nivelul de concurență la care s-a ajuns de la liberalizarea sectorului comunicațiilor electronice în Uniune și, în special, concurența care există în prezent pe piața cu amănuntul a comunicațiilor în bandă largă, o rețea finanțată din fonduri publice, înființată în contextul unui SIEG, ar trebui să fie disponibilă pentru toți operatorii interesați. Prin urmare, recunoașterea misiunii de SIEG pentru dezvoltarea comunicațiilor în bandă largă ar trebui să se bazeze pe furnizarea unei infrastructuri pasive ([34]), neutre ([35]) și deschise. O astfel de rețea ar trebui să furnizeze solicitanților de acces toate formele posibile de acces la rețea și să permită concurența efectivă la nivelul pieței cu amănuntul, asigurând furnizarea de servicii competitive și accesibile ca preț pentru utilizatorii finali ([36]).

(24) Prin urmare, misiunea de SIEG ar trebui să vizeze doar dezvoltarea unei rețele de comunicații în bandă largă care să furnizeze conectivitate universală și serviciile conexe de acces la nivel angro, fără a include serviciile de comunicații cu amănuntul ([37]). În cazul în care cel care execută misiunea de SIEG este, de asemenea, un operator de bandă largă integrat vertical, ar trebui să se instituie garanții adecvate, pentru a se evita orice conflict de interese, orice discriminare nejustificată și orice alt avantaj indirect ascuns ([38]).

(25) Întrucât piața comunicațiilor electronice este pe deplin liberalizată, rezultă că o misiune de SIEG pentru dezvoltarea comunicațiilor în bandă largă nu se poate baza pe acordarea unui drept exclusiv sau special, în sensul articolului 106 alineatul (1) din TFUE, în favoarea furnizorului SIEG.

Calcularea compensației și recuperarea

(26) În vederea calculării compensației pentru SIEG, se aplică în întregime principiile exprimate în pachetul SIEG. Cu toate acestea, date fiind caracteristicile specifice ale sectorului comunicațiilor în bandă largă, este utilă prezentarea de clarificări privind SIEG care are ca scop acoperirea unor cartiere sau districte

([31]) A se vedea punctul 49 din Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor Uniunii Europene în materie de ajutor de stat în cazul compensației acordate pentru prestarea unor servicii de interes economic general.

([32]) Termenul „în viitorul apropiat" ar trebui înțeles ca referindu-se la o perioadă de trei ani, în conformitate cu punctul 63 din prezentele orientări.

([33]) În conformitate cu principiul exprimat la punctul 50 din Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor Uniunii Europene în materie de ajutor de stat în cazul compensației acordate pentru prestarea unor servicii de interes economic general. A se vedea, de asemenea, Decizia N 284/05 a Comisiei – Irlanda, Programul regional privind comunicațiile în bandă largă: *Rețele din zonele metropolitane*, fazele II și III și Decizia N 890/06 a Comisiei – Franța, *Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit*.

([34]) Infrastructura de rețea pasivă este, în principal, infrastructura fizică a rețelelor. Pentru o definiție, a se vedea glosarul.

([35]) O rețea ar trebui să fie neutră din punct de vedere tehnologic și, astfel, să permită solicitanților de acces utilizarea oricărei tehnologii disponibile în vederea furnizării de servicii utilizatorilor finali.

([36]) În conformitate cu punctul 78 litera (g) din prezentele orientări.

([37]) Această limitare se justifică prin faptul că, odată ce o rețea în bandă largă care furnizează conectivitate universală a fost dezvoltată, forțele pieței sunt, de obicei, suficiente pentru a oferi servicii de comunicații pentru toți utilizatorii la prețuri competitive.

([38]) Astfel de garanții ar trebui să includă, în special, o obligație de separare contabilă, precum și înființarea unei entități diferite, din punct de vedere structural și juridic, de operatorul integrat vertical. O astfel de entitate ar trebui să fie singura responsabilă de respectarea și îndeplinirea misiunii de SIEG care i-a fost atribuită.

neconectate (așa-numitele „zone albe") situate într-o zonă mai largă în care anumiți operatori și-au dezvoltat deja propria infrastructură de rețea sau intenționează să o facă în viitorul apropiat. În cazul în care zona pentru care este atribuit SIEG nu se limitează doar la „zonele albe" datorită dimensiunii sau locației acesteia, poate fi necesar ca furnizorul de SIEG să dezvolte o infrastructură de rețea și în zonele profitabile acoperite deja de către operatorii comerciali. Într-o astfel de situație, orice compensație acordată ar trebui să acopere doar costurile de extindere a infrastructurii în zonele albe neprofitabile, luând în considerare veniturile relevante și un profit rezonabil ([39]).

(27) În multe cazuri, poate fi oportun să se stabilească cuantumul compensației *ex ante*, astfel încât să se acopere deficitul de finanțare preconizat pe o anumită perioadă de timp, mai degrabă decât să se stabilească o compensație doar pe baza costurilor și a veniturilor pe măsură ce acestea apar. În modelul precedent, sunt prevăzute de regulă mai multe stimulente pentru ca o societate să își limiteze costurile și să își dezvolte activitățile în timp ([40]). În cazul în care o misiune de SIEG pentru dezvoltarea unei rețele de comunicații în bandă largă nu se bazează pe dezvoltarea unei infrastructuri aflate în proprietatea statului, ar trebui să se introducă mecanisme corespunzătoare în materie de revizuire și recuperare pentru a împiedica furnizorul SIEG să obțină un avantaj necuvenit prin menținerea dreptului de proprietate asupra rețelei care a fost finanțată din fonduri publice, în condițiile expirării termenului de concesionare a SIEG.

2.4. **Măsuri administrative și de reglementare pentru sprijinirea extinderii comunicațiilor în bandă largă care nu se încadrează în domeniul de aplicare al normelor UE privind ajutoarele de stat**

(28) Astfel cum s-a explicat și în Comunicarea Comisiei privind comunicațiile în bandă largă ([41]), statele membre pot alege mai multe tipuri de măsuri pentru a accelera dezvoltarea rețelelor de comunicații în bandă largă și, în special, a rețelelor NGA, în afara finanțării directe a societăților. Aceste măsuri nu trebuie să implice în mod obligatoriu acordarea unui ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

(29) Având în vedere faptul că, în general, o mare parte din costurile dezvoltării rețelelor NGA se datorează lucrărilor civile ([42]), statele membre pot decide, conform cadrului de reglementare al UE în domeniul comunicațiilor electronice, de exemplu, să faciliteze procesul de achiziție a drepturilor de trecere, să impună operatorilor de rețea să își coordoneze lucrările de inginerie civilă și/sau să folosească o parte a infrastructurii lor în comun. În același sens, statele membre pot solicita, de asemenea, ca pentru orice construcție nouă (inclusiv rețele noi de apă, energie, transport sau canalizare) și/sau clădiri să se instaleze o conexiune compatibilă cu rețelele NGA. De asemenea, terții au posibilitatea să își instaleze pe cheltuială proprie infrastructura de rețea pasivă, atunci când sunt efectuate lucrări de inginerie civilă de ordin general, în orice situație. Această posibilitate ar trebui oferită în mod transparent și nediscriminatoriu tuturor operatorilor interesați și, în principiu, ar trebui să fie accesibilă tuturor utilizatorilor potențiali și nu doar operatorilor de comunicații electronice (și anume, servicii de electricitate, gaz, apă etc.) ([43]). Un inventar centralizat al infrastructurii existente (subvenționată sau de

([39]) Date fiind particularitățile fiecărui caz, statele membre trebuie să elaboreze metodologia cea mai adecvată pentru a se asigura că suma compensatorie acordată va acoperi doar costurile de îndeplinire a misiunii de SIEG în zonele albe, în conformitate cu principiile enunțate în pachetul SIEG și luând în considerare veniturile relevante și un profit rezonabil. De exemplu, compensația acordată ar putea să se bazeze pe o comparație între veniturile rezultate din exploatarea comercială a infrastructurii în zonele profitabile acoperite deja de operatorii comerciali și veniturile rezultate din exploatarea comercială a infrastructurii în zonele albe. Orice profit care depășește profitul rezonabil, și anume profiturile care depășesc rentabilitatea medie a capitalului la nivelul sectorului pentru dezvoltarea unei anumite infrastructuri de bandă largă, ar putea fi alocat pentru finanțarea SIEG în zonele neprofitabile, restul profitului putând face parte din compensarea financiară acordată. A se vedea decizia Comisiei în cazul N 331/08, Franța – *THD Hauts de Seine*.

([40]) Cu toate acestea, în cazul în care viitoarele evoluții ale costurilor și ale veniturilor prezintă un grad ridicat de incertitudine și există o puternică asimetrie a informației, autoritatea publică poate, de asemenea, să adopte modelele de compensare care nu sunt în întregime *ex ante*, ci mai degrabă o combinație între modelele *ex ante* și *ex post* (de exemplu, prin utilizarea unor mecanisme de recuperare care să permită o repartizare echilibrată a câștigurilor neprevăzute).

([41]) Ca referință, a se vedea nota de subsol 2.

([42]) De exemplu, excavări, întindere de cabluri, cablare a locuințelor. În cazul dezvoltării rețelelor de fibră optică până în casă, astfel de costuri ar putea să se ridice până la 70 %-80 % din costurile totale ale investiției.

([43]) A se vedea, de asemenea, cazul N 383/09 – Germania – Modificarea cazului N 150/08, Comunicații în bandă largă în zonele rurale din Saxonia. Acest caz se referă la o situație în care lucrările de construcții civile generale, cum ar fi întreținerea drumurilor, nu au reprezentat ajutor de stat. Măsurile luate de autoritățile germane au constituit „lucrări de construcții civile generale" pe care statul le-ar fi întreprins în orice caz în scopuri de întreținere. Posibilitatea de a plasa conducte și infrastructura de bandă largă cu ocazia efectuării lucrărilor de întreținere a drumurilor – pe cheltuiala operatorilor – a fost anunțată public și nu a fost limitată sau orientată către sectorul comunicațiilor în bandă largă. Cu toate acestea, nu se poate exclude faptul că finanțarea din fonduri publice a acestor lucrări se încadrează în noțiunea de ajutor prevăzută la articolul 107 alineatul (1) din TFUE dacă acestea sunt limitate la sectorul comunicațiilor în bandă largă sau orientate în mod clar către acest sector.

alt tip), care să includă eventual și lucrările planificate, ar putea contribui la extinderea comunicațiilor în bandă largă în scopuri comerciale ([44]). Infrastructura existentă nu se referă doar la infrastructura de telecomunicații, cum ar fi infrastructura prin cablu, fără fir sau prin satelit, ci și la infrastructuri alternative (canale, cămine pentru cabluri etc.) ale altor sectoare industriale (de exemplu, utilitățile) ([45]).

2.5. **Evaluarea compatibilității în temeiul articolului 107 alineatul (3) din TFUE**

(30) În cazul în care intervenția statului pentru susținerea dezvoltării comunicațiilor în bandă largă îndeplinește condițiile definite în secțiunea 2.1, compatibilitatea acesteia va fi evaluată, în general, de către Comisie, în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE ([46]). Până în prezent, autoritățile regionale și locale au adoptat diferite modele de intervenție. O listă neexhaustivă a acestor modele este prevăzută în anexă. În afară de cele descrise în anexă, autoritățile publice pot dezvolta și alte modele pentru susținerea dezvoltării comunicațiilor în bandă largă ([47]). Pentru toate tipurile de forme de intervenție trebuie să se aplice ([48]) toate criteriile de compatibilitate prevăzute în prezentele orientări.

(31) Proiectele de ajutor de stat în domeniul comunicațiilor în bandă largă pot fi puse în aplicare în regiuni asistate în sensul articolului 107 alineatul (3) literele (a) și (c) din TFUE și al normelor specifice privind ajutoarele de stat regionale ([49]). În acest caz, ajutorul pentru comunicațiile în bandă largă poate fi considerat ajutor pentru o investiție inițială, în sensul normelor privind ajutoarele de stat regionale. În cazul în care o măsură intră sub incidența acestor norme și prevede acordarea unui ajutor individual ad-hoc unei singure societăți sau a unui ajutor limitat la un singur domeniu de activitate, statului membru îi revine responsabilitatea de a demonstra că au fost îndeplinite condițiile prevăzute de normele privind ajutoarele de stat regionale. Aceasta presupune, în special, că proiectul în cauză contribuie la o strategie de dezvoltare regională coerentă și că, având în vedere natura și dimensiunea proiectului, acesta nu va avea drept rezultat denaturări inacceptabile ale concurenței.

Prezentare generală a principiilor comune de compatibilitate

(32) În evaluarea în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE, Comisia se asigură că impactul pozitiv al măsurii de ajutor în ceea ce privește atingerea unui obiectiv de interes comun compensează efectele sale secundare potențial negative, cum ar fi denaturarea schimburilor comerciale și a concurenței. Acest exercițiu se desfășoară în două etape.

(33) În primul rând, orice măsură de ajutor trebuie să fie conformă cu condițiile necesare de mai jos. Nerespectarea uneia dintre condițiile următoare va conduce la declararea ajutorului ca fiind incompatibil cu piața internă:

1. contribuția la realizarea obiectivelor de interes comun;
2. absența furnizării serviciului de către piață din cauza disfuncționalităților pieței sau unor inegalități semnificative;
3. caracterul adecvat al ajutorului de stat ca instrument de politică;
4. existența efectului de stimulare;
5. ajutor limitat la minimul necesar;
6. efecte negative limitate;
7. transparență.

([44]) A se vedea, de exemplu, proiectul german „Infrastrukturatlas", care este dedicat autorităților naționale de reglementare și în cadrul căruia operatorii fac, pe bază de voluntariat, schimb de informații privind infrastructurile reutilizabile disponibile și cele potențiale.

([45]) Ar trebui reamintit faptul că, în temeiul cadrului de reglementare al UE în domeniul comunicațiilor electronice, autoritățile naționale competente au posibilitatea de a solicita întreprinderilor să furnizeze informațiile necesare pentru a putea permite autorităților în cauză, în colaborare cu autoritățile naționale de reglementare, să stabilească un inventar detaliat al naturii, disponibilității și localizării geografice a elementelor și a instalațiilor rețelei și să le pună la dispoziția părților interesate. A se vedea articolul 12 alineatul (4) din Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (Directivă-cadru), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/140/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009.

([46]) Lista tuturor deciziilor Comisiei adoptate în temeiul normelor privind ajutoarele de stat referitoare la comunicațiile în bandă largă este disponibilă la următoarea adresă: http://ec.europa.eu/competition/sectors/telecommunications/broadband_decisions.pdf

([47]) De exemplu, împrumuturile (spre deosebire de granturi) pot fi un instrument util în compensarea lipsei de credite pentru investiții pe termen lung în domeniul infrastructurii.

([48]) Aceasta nu aduce atingere eventualei aplicări a Liniilor directoare privind ajutoarele de stat regionale, astfel cum se prevede la punctul 31.

([49]) Orientări privind ajutoarele de stat regionale aplicabile *ratione temporis* (de exemplu, Linii directoare privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013, JO C 54, 4.3.2006, p. 13).

(34) În al doilea rând, în cazul în care sunt îndeplinite toate condițiile necesare, Comisia pune în balanță efectele pozitive ale măsurii de ajutor pentru atingerea unui obiectiv de interes comun și potențialele efecte negative.

(35) Etapele individuale ale evaluării Comisiei în domeniul serviciilor de bandă largă sunt prezentate în detaliu în cele ce urmează.

1. Contribuția la realizarea obiectivelor de interes comun

(36) În ceea ce privește obiectivul de interes comun, Comisia va evalua în ce măsură intervenția planificată va contribui la realizarea obiectivelor de interes comun explicate anterior, după cum se specifică în ADE.

2. Absența furnizării serviciului de către piață ca urmare a disfuncționalităților pieței sau unor inegalități semnificative

(37) Există o „disfuncționalitate a pieței" în cazul în care piețele, prin propriile mecanisme, fără intervenție, nu pot asigura un rezultat eficient pentru societate. Acest lucru s-ar putea întâmpla, de exemplu, atunci când anumite investiții nu sunt realizate, chiar dacă beneficiile economice pentru societate depășesc costul ([50]). În astfel de cazuri, acordarea ajutorului de stat poate avea efecte pozitive, iar eficiența globală poate fi ameliorată prin ajustarea stimulentelor economice pentru firme. În sectorul comunicațiilor în bandă largă, o formă de disfuncționalitate a pieței este legată de externalitățile pozitive. Astfel de externalități apar atunci când actorii de pe piață nu internalizează în totalitate avantajele acțiunilor lor. De exemplu, disponibilitatea rețelelor de comunicații în bandă largă conduce la o ofertă mai largă de servicii și la inovare, ceea ce poate aduce beneficii unui număr mai mare de persoane decât cel al investitorilor și abonaților direcți ai rețelei. Prin urmare, rezultatele pieței ar conduce la efectuarea de investiții private insuficiente în rețelele de comunicații în bandă largă.

(38) Datorită aspectelor economice legate de densitatea populației, în general, dezvoltarea rețelelor de bandă largă este mai rentabilă în regiunile în care cererea potențială este mai mare și mai concentrată, și anume în zonele dens populate. Deoarece costurile fixe ale investiției sunt ridicate, costurile unitare cresc în mod semnificativ, pe măsură ce densitatea populației scade ([51]). Prin urmare, atunci când sunt dezvoltate în condițiile pieței, rețelele în bandă largă au tendința de a acoperi în condiții de rentabilitate doar o parte a populației. Cu toate acestea, în conformitate cu comunicarea „O agendă digitală pentru Europa" (ADE), accesul generalizat și la prețuri convenabile la comunicațiile în bandă largă generează externalități pozitive datorită capacității sale de a accelera creșterea și inovarea în toate sectoarele economiei. Atunci când piața nu oferă o infrastructură suficientă a comunicațiilor în bandă largă sau când condițiile de acces nu sunt adecvate, ajutorul de stat poate, prin urmare, contribui la remedierea unor astfel de disfuncționalități ale pieței.

(39) Un al doilea obiectiv posibil de interes comun este cel legat de echitate. Guvernele pot opta să intervină pentru a corecta inegalitățile sociale sau regionale generate de un rezultat al pieței. În anumite cazuri, ajutorul de stat pentru comunicațiile în bandă largă poate fi utilizat pentru a realiza obiective de echitate, și anume ca modalitate de a îmbunătăți accesul la mijloace esențiale de comunicare și de participare socială, precum și libertatea de expresie pentru toți membrii societății, contribuind astfel la consolidarea coeziunii sociale și teritoriale.

3. Caracterul adecvat al ajutorului de stat ca instrument de politică și caracteristicile măsurii

(40) Intervenția publică pentru sprijinirea rețelelor de comunicații în bandă largă poate avea loc la nivel național, regional sau municipal ([52]). În consecință, coordonarea diferitelor intervenții este esențială pentru a se evita suprapunerile și incoerența. În vederea asigurării coerenței și a coordonării intervențiilor locale, este necesară asigurarea unui înalt nivel de transparență a inițiativelor locale.

(41) Ori de câte ori este posibil și, totodată, respectând competențele și specificitățile, statele membre sunt încurajate să elaboreze scheme la nivel național care să includă principiile fundamentale aflate la baza

([50]) Cu toate acestea, faptul că o anumită întreprindere nu ar putea să desfășoare un proiect fără ajutor de stat nu presupune existența unei disfuncționalități a pieței. De exemplu, decizia unei întreprinderi de a nu investi într-un proiect cu un grad scăzut de profitabilitate sau într-o regiune cu o cerere scăzută a pieței și/sau cu o concurență slabă în materie de costuri nu poate fi un indiciu privind o disfuncționalitate a pieței ci, mai degrabă, privind faptul că o piață funcționează bine.

([51]) Sistemele prin satelit implică, de asemenea, costuri unitare, la scară mai mare și, prin urmare, au tendința de a nu depinde atât de mult de densitatea populației.

([52]) În ceea ce privește finanțarea municipală și regională, a se vedea deciziile Comisiei în cazurile SA.33420 (11/N) – Germania, *Breitband Lohr am Main* și N 699/09 – Spania, *Desarrollo del programa de infraestructuras de telecomunicaciones en la Región de Murcia*.

inițiativelor publice și să indice cele mai importante caracteristici ale rețelelor planificate ([53]). Schemele-cadru naționale pentru dezvoltarea comunicațiilor în bandă largă asigură coerența în utilizarea fondurilor publice, contribuie la reducerea sarcinii administrative pentru autoritățile de la nivel regional și local care acordă ajutorul și accelerează punerea în aplicare a măsurilor de ajutor individuale. În plus, statele membre sunt încurajate să ofere îndrumări clare la nivel central privind punerea în aplicare a proiectelor în domeniul comunicațiilor în bandă largă care sunt finanțate prin ajutoare de stat.

(42) Rolul autorităților naționale de reglementare (ANR) în elaborarea unei măsuri de ajutor de stat favorabile concurenței, care să sprijine comunicațiile în bandă largă, este deosebit de important. ANR-urile au dobândit cunoștințe tehnice și experiență în domeniu datorită rolului esențial atribuit acestora prin reglementările sectoriale ([54]). Acestea sunt în cea mai pună poziție pentru a oferi un sprijin autorităților publice cu privire la schemele de ajutoare de stat și ar trebui consultate atunci când sunt identificate zonele-țintă. De asemenea, ANR-urile ar trebui consultate în ceea ce privește stabilirea prețurilor și a condițiilor de acces la nivel angro, precum și soluționarea litigiilor între solicitanții de acces și operatorul infrastructurii subvenționate. Statele membre sunt încurajate să furnizeze ANR-urilor resursele necesare pentru a le permite să ofere acest tip de sprijin. Atunci când este necesar, statele membre ar trebui să furnizeze un temei juridic corespunzător pentru o astfel de implicare a ANR-urilor în cazul proiectelor de comunicații în bandă largă finanțate prin ajutoare de stat. Pe baza bunelor practici, ANR-urile ar trebui să elaboreze orientări pentru autoritățile locale, care să includă recomandări privind analizele de piață, produsele de acces la nivel angro și principiile de stabilire a prețurilor, luând în considerare cadrul de reglementare pentru comunicațiile electronice și recomandările aferente prezentate de Comisie ([55]).

(43) Pe lângă implicarea ANR-urilor în aspectele menționate, și autoritățile naționale de concurență pot să ofere recomandări utile, în special, cu privire la schemele-cadru de mare amploare, pentru a contribui la crearea unor condiții de concurență echitabile pentru operatorii care participă la licitație și pentru a se evita ca un procentaj disproporționat de mare din fondurile de stat să fie alocat unui singur operator, consolidându-se astfel poziția pe piață (probabil, deja dominantă) a acestuia ([56]). Pe lângă rolul ANR-urilor, unele state membre au înființat centre naționale de competență pentru a ajuta autoritățile locale mici la elaborarea unor măsuri adecvate de ajutor de stat și pentru a asigura coerența în aplicarea normelor privind ajutoarele de stat, astfel cum se specifică în prezentele orientări ([57]).

(44) În vederea unei elaborări optime a măsurii, testul comparativ prevede, de asemenea, necesitatea ca ajutorul de stat să fie un instrument *corespunzător* de politică pentru abordarea problemei. În această privință, în timp ce reglementarea *ex ante* a facilitat în multe cazuri dezvoltarea comunicațiilor în bandă largă în zonele urbane și cele mai dens populate, acest instrument se poate dovedi insuficient pentru a permite furnizarea de servicii de bandă largă, în special în zonele insuficient deservite, în care profitabilitatea inerentă a investiției este scăzută ([58]). În același fel, deși pot contribui pozitiv la penetrarea comunicațiilor în bandă largă ([59]), măsurile orientate spre cerere care favorizează comunicațiile în bandă largă (cum ar fi cupoanele pentru utilizatorii finali) nu pot rezolva întotdeauna problema lipsei serviciilor de acces la internet în bandă largă ([60]). Prin urmare, în unele situații, poate să nu existe nicio alternativă la acordarea de fonduri publice pentru a compensa lipsa conectivității în bandă largă. Autoritățile care acordă ajutorul vor ține seama, de asemenea, de (re)alocarea frecvențelor, care ar putea conduce la o posibilă extindere a rețelei în zonele-țintă, acest lucru permițându-le să își atingă obiectivele fără furnizarea unor granturi directe.

([53]) Adesea statele membre notifică programele-cadru care descriu condițiile în care finanțarea municipală sau regională poate fi acordată pentru dezvoltarea comunicațiilor în bandă largă. A se vedea, de exemplu, cazurile N 62/10 – Finlanda, *Ajutor pentru construirea de rețele de comunicații în bandă largă de mare viteză în zonele slab populate din Finlanda*, N 53/10 – Germania, *Programul-cadru federal de sprijinire a instalării conductelor* sau N 30/10 – Suedia, *Dezvoltarea comunicațiilor în bandă largă în cadrul dezvoltării rurale*.

([54]) Ca referință, a se vedea nota de subsol 5 de mai sus.

([55]) Aceasta ar spori transparența, ar reduce sarcina administrativă pentru autoritățile locale și ar putea însemna pentru ANR-uri lipsa obligativității analizării fiecărui caz privind ajutoarele de stat în mod individual.

([56]) A se vedea, de exemplu, *Avis n° 12-A-02 du 17 janvier 2012 relatif à une demande d'avis de la commission de l'économie, du développement durable et de l'aménagement du territoire du Sénat concernant le cadre d'intervention des collectivités territoriales en matière de déploiement des réseaux à très haut débit* (avizul autorității franceze de concurență privind dezvoltarea rețelelor de comunicații în bandă largă de foarte mare viteză).

([57]) A se vedea, de exemplu, deciziile Comisiei în cazurile N 237/08 – Germania, *Sprijin pentru infrastructura de bandă largă în landul Niedersachsen* sau SA.33671 – *Furnizarea de comunicații în bandă largă în Regatul Unit*.

([58]) A se vedea, de exemplu, decizia Comisiei în cazul N 473/07 – Italia, *Conexiune în bandă largă pentru Alto Adige* și în cazul N 570/07 – Germania, *Comunicații în bandă largă în zonele rurale din Baden-Württemberg*.

([59]) În special, pentru a promova adoptarea soluțiilor de comunicații în bandă largă deja disponibile, fie rețele terestre fixe sau fără fir, disponibile local, fie soluții prin satelit, disponibile pe scară largă.

([60]) A se vedea, de exemplu, decizia Comisiei în cazul N 222/06 – Italia, *Ajutor pentru reducerea diviziunii digitale în Sardinia*.

4. Existența efectului de stimulare

(45) În ceea ce privește *efectul de stimulare* al măsurii, trebuie să se verifice dacă investițiile în rețeaua de comunicații în bandă largă în cauză nu ar fi fost efectuate în același interval de timp în absența unui ajutor de stat. În cazul în care operatorul este supus anumitor obligații privind acoperirea zonei-țintă ([61]), acesta poate să nu fie eligibil pentru ajutorul de stat, întrucât este puțin probabil ca ajutorul să aibă un efect stimulativ.

5. Ajutor limitat la minimul necesar

(46) La evaluarea caracterului *proporțional* al măsurilor notificate, Comisia a subliniat mai multe condiții necesare pentru reducerea ajutorului de stat implicat și a potențialelor denaturări ale concurenței, astfel cum se explică în detaliu în secțiunile următoare.

6. Efecte negative limitate

(47) Cu toate acestea, schimbarea comportamentului beneficiarului ca urmare a acordării ajutorului poate avea, de asemenea, efecte negative asupra concurenței și a schimburilor comerciale. Semnificația denaturării concurenței poate fi evaluată prin prisma efectelor asupra concurenților. În cazul în care concurenții constată o scădere a rentabilității investițiilor lor anterioare din cauza ajutorului, pot decide să își reducă propriile investiții viitoare sau chiar pot să se retragă de pe piață cu totul ([62]). În plus, atunci când beneficiarul ajutorului care urmează să fie ales în urma procesului de selecție competitiv este o întreprindere care probabil deține deja o poziție dominantă pe o piață sau poziția sa poate deveni dominantă datorită investiției finanțate de stat, măsura de ajutor ar putea slăbi presiunea concurențială pe care o pot exercita concurenții. În plus, dacă o măsură de ajutor de stat sau condițiile atașate acesteia (inclusiv metoda de finanțare atunci când formează parte integrantă a măsurii) conduc la o încălcare nedisociabilă a dreptului UE, ajutorul nu poate fi declarat compatibil cu piața internă ([63]).

7. Transparență

(48) Ajutorul se acordă în mod transparent; în special, trebuie să se asigure că statele membre, operatorii economici, publicul interesat și Comisia au acces cu ușurință la toate actele relevante și la informațiile pertinente referitoare la ajutorul acordat. Detaliile privind cerințele în materie de transparență sunt specificate la punctul 78.

8. Exercițiul comparativ general și condițiile de compatibilitate pentru limitarea denaturării concurenței

(49) O schemă de ajutoare de stat pentru comunicațiile în bandă largă elaborată minuțios ar trebui să asigure că bilanțul general al efectelor măsurii este pozitiv.

(50) În această privință, efectul măsurii de ajutor de stat poate fi descris ca o schimbare a activității în comparație cu ceea ce s-ar fi întâmplat în absența ajutorului. Efectele pozitive ale ajutorului sunt legate direct de schimbarea comportamentului beneficiarului ajutorului. Această schimbare ar trebui să faciliteze atingerea obiectivului de interes comun vizat. În sectorul comunicațiilor în bandă largă, ajutorul conduce la dezvoltarea unei noi infrastructuri care altfel nu ar fi existat, având astfel ca rezultat o capacitate și o viteză suplimentară pe piață, prețuri mai mici, o ofertă mai variată pentru consumatori, o calitate superioară și un grad mai ridicat de inovare. Aceasta ar conduce, de asemenea, la un acces sporit al consumatorilor la resurse online ceea ce, împreună cu o mai mare protecție a consumatorilor în acest domeniu, este de natură să stimuleze o creștere a cererii. Această evoluție va contribui la finalizarea pieței unice digitale și va aduce beneficii economiei UE în ansamblul său.

(51) O rețea care face obiectul unei subvenții ar trebui să poată asigura o „schimbare semnificativă" în ceea ce privește disponibilitatea serviciilor de comunicații în bandă largă. Se poate considera că are loc o „schimbare semnificativă" în cazul în care, ca urmare a intervenției publice: 1. ofertantul selectat

([61]) Acest lucru se poate aplica, de exemplu, operatorilor de telefonie mobilă bazată pe tehnologia LTE (*long term evolution*) sau *LTE advanced* care, în conformitate cu condițiile de obținere a licenței, au de îndeplinit obiective în materie de acoperire în zona-țintă. În mod similar, în cazul în care un operator care are obligativitatea serviciului universal (OSU) primește compensația pentru obligația de serviciu public, nu se poate acorda un ajutor de stat suplimentar pentru finanțarea aceleiași rețele.

([62]) Efectele de acest tip pot fi denumite „retragere".

([63]) A se vedea, de exemplu, cauza C 156/98, Germania/Comisia, Rec., 2000, p. I-6857, punctul 78 și cauza C-333/07, Régie Networks, Rep., 2008, p. I-10807, punctele 94-116.

realizează noi investiții semnificative în rețeaua de comunicații în bandă largă ([64]); și 2. infrastructura subvenționată aduce noi capacități semnificative pe piață în ceea ce privește disponibilitatea și capacitatea ([65]) serviciilor de comunicații electronice în bandă largă, vitezele și concurența ([66]). Schimbarea semnificativă trebuie comparată cu cea reprezentată de extinderile existente și cele planificate în mod concret ale rețelelor.

(52) În plus, pentru a se asigura că efectele negative asupra concurenței sunt reduse la minimum, trebuie îndeplinite o serie de condiții în elaborarea măsurii de ajutor, astfel cum se precizează în secțiunea 3.4 de mai jos.

(53) Pentru a se asigura în continuare că denaturarea concurenței este limitată, Comisia poate solicita ca anumite scheme să facă obiectul unei limitări în timp (în mod normal, de 4 ani sau mai puțin) și al unei evaluări pentru a verifica: 1. dacă ipotezele și condițiile care au stat la baza deciziei privind compatibilitatea au fost realizate; 2. eficacitatea măsurii de ajutor în lumina obiectivelor sale predefinite; 3. impactul acesteia asupra pieților și concurenței, precum și absența efectelor de denaturare nejustificate pe durata schemei de ajutor, contrar intereselor Uniunii ([67]). Având în vedere obiectivele sale și pentru a nu impune o sarcină disproporționată statelor membre și proiectelor de ajutor de mică anvergură, aceasta se aplică doar în cazul schemelor de ajutor naționale și al schemelor de ajutor cu bugete ridicate, care conțin caracteristici de noutate, sau atunci când sunt prevăzute modificări semnificative privind piața, tehnologia sau reglementarea. Evaluarea este efectuată de către un expert independent de autoritatea care acordă ajutorul de stat, pe baza unei metodologii comune ([68]), și este făcută publică. Evaluarea este prezentată Comisiei în timp util, pentru a permite analizarea posibilității de prelungire a măsurii de ajutor și, în orice caz, la expirarea schemei. Domeniul de aplicare și modalitățile exacte ale evaluării sunt definite în decizia de aprobare a măsurii de ajutor. Orice măsură de ajutor ulterioară, cu un obiectiv similar, ține seama de rezultatele acestei evaluări.

(54) În cazul în care testul comparativ arată că efectele negative depășesc avantajele, Comisia poate interzice ajutorul sau poate solicita acțiuni de corecție, fie la nivelul structurii ajutorului, fie la nivelul dezavantajelor pentru concurență.

3. EVALUAREA AJUTORULUI DE STAT PENTRU COMUNICAȚIILE ÎN BANDĂ LARGĂ

3.1. Tipuri de rețele de comunicații în bandă largă

(55) În scopul evaluării ajutorului de stat, în prezentele orientări se face distincție între rețelele de bază și rețelele NGA.

(56) Mai multe platforme tehnologice diferite pot fi considerate ca reprezentând rețele de comunicații în bandă largă de bază, inclusiv liniile de abonat asimetrice digitale (până la rețelele ADSL2+), rețelele prin cablu neoptimizate (de exemplu, DOCSIS 2.0), rețelele mobile de a treia generație (UMTS) și sistemele prin satelit.

([64]) De exemplu, investițiile marginale doar pentru modernizarea componentelor active ale rețelei nu ar trebui să fie considerate eligibile pentru ajutor de stat. În mod similar, deși anumite tehnologii de îmbunătățire a rețelelor din cupru (cum ar fi vectorizarea) ar putea spori capacitățile rețelelor existente, este posibil ca acestea să nu necesite investiții semnificative în noi infrastructuri, prin urmare, nu ar trebui să fie eligibile pentru ajutor de stat.

([65]) De exemplu, o modernizare de la o rețea în bandă largă de bază la o rețea NGA. De asemenea, anumite modernizări ale unei rețele NGA (cum ar fi, extinderea conectivității prin fibră optică până mai aproape de utilizatorul final) ar putea constitui o „schimbare semnificativă". În zonele în care sunt deja prezente rețele în bandă largă, realizarea schimbării semnificative ar trebui să garanteze că utilizarea ajutorului de stat nu conduce la o duplicare a infrastructurii existente. În mod similar, este puțin probabil ca o ușoară îmbunătățire treptată a infrastructurilor existente, de exemplu, de la 12 Mbps la 24 Mbps, să sporească capacitățile serviciului (și ar putea favoriza în mod disproporționat operatorul existent).

([66]) Rețelele care fac obiectul unor subvenții ar trebui să fie favorabile concurenței, și anume să permită accesul efectiv la diferite niveluri ale infrastructurii în modul indicat la punctul 78 și, în cazul sprijinului acordat dezvoltării rețelelor NGA, la punctul 80.

([67]) A se vedea, de exemplu, decizia Comisiei în cazul SA.33671 – Regatul Unit, *Furnizarea de comunicații în bandă largă în UK*.

([68]) O astfel de metodologie comună poate fi furnizată de către Comisie.

(57) În stadiul actual al dezvoltării pieței și a tehnologiei ([69]), rețelele NGA sunt rețele de acces care se bazează în întregime sau parțial pe elemente optice ([70]) și care sunt capabile să furnizeze servicii de acces în bandă largă cu capacități optimizate în comparație cu rețelele în bandă largă de bază existente ([71]).

(58) Se presupune că rețelele NGA prezintă cel puțin următoarele caracteristici: (i) furnizează servicii în mod fiabil, la o viteză foarte ridicată per abonat, prin rețele backhaul optice (sau tehnologie echivalentă) și sunt situate suficient de aproape de locația utilizatorului pentru a garanta furnizarea efectivă a serviciilor de foarte mare viteză; (ii) suportă o varietate de servicii digitale avansate, inclusiv servicii convergente bazate exclusiv pe IP (*converged all-IP*); și (iii) furnizează viteze de încărcare substanțial mai mari (față de rețelele în bandă largă de bază). În stadiul actual al pieței și al dezvoltării tehnologice, rețelele NGA sunt: (i) rețele de acces pe bază de fibră optică (FTTx) ([72]); (ii) rețele prin cablu avansate și modernizate ([73]); și (iii) anumite rețele de acces fără fir avansate, capabile să furnizeze în mod fiabil viteze ridicate fiecărui abonat ([74]).

(59) Este important de reținut că, pe termen lung, se preconizează o înlocuire a rețelelor în bandă largă de bază cu rețele NGA și nu doar o modernizare a acestora. Deoarece rețelele NGA necesită o arhitectură diferită a rețelei, oferind servicii de o calitate mult superioară față de rețelele actuale în bandă largă, dar și servicii multiple care nu sunt suportate de către acestea, este posibil ca, în viitor, între zonele acoperite și cele neacoperite de rețele NGA să existe diferențe importante ([75]).

(60) Statele membre pot decide în mod independent asupra modalității de intervenție, cu condiția ca aceasta să fie conformă normelor în materie de ajutoare de stat. În unele cazuri, statele membre pot decide să finanțeze așa-numitele rețele de generație următoare (NGN), adică rețele backhaul care nu ajung la utilizatorul final. Rețelele backhaul sunt necesare operatorilor cu amănuntul din domeniul telecomunicațiilor pentru a furniza utilizatorilor finali servicii de acces la internet. Aceste tipuri de rețele sunt în măsură să suporte atât rețele de bază, cât și NGA ([76]): operatorilor din domeniul telecomunicațiilor le aparține alegerea (în materie de investiții) în ceea ce privește tipul de infrastructură pentru „ultimul kilometru" pe care doresc să o conecteze la rețeaua backhaul ([77]). Autoritățile publice pot decide, de asemenea, să efectueze doar lucrări de construcții civile (cum ar fi excavări pe domeniul public, construcția de conducte), pentru a permite și accelera dezvoltarea propriilor elemente de rețea de către operatorii în cauză. Mai mult, autoritățile publice ar putea, de asemenea, să ia în considerare soluții prin satelit, atunci când acestea sunt adecvate.

([69]) Datorită dezvoltării tehnologice rapide, este posibil ca în viitor alte tehnologii să poată, de asemenea, furniza servicii NGA.

([70]) Tehnologiile coaxiale, fără fir și mobile utilizează, într-o anumită măsură, o infrastructură de sprijin pe bază de fibră optică, ceea ce le face să fie similare, din punct de vedere conceptual, cu rețelele prin cablu care utilizează cabluri din cupru pentru a furniza serviciul pentru partea din segmentul „ultimul kilometru" care nu este acoperită de fibre optice.

([71]) Conectarea finală cu utilizatorul final poate fi asigurată atât prin tehnologiile cu fir, cât și prin cele fără fir. Având în vedere evoluția rapidă a tehnologiilor fără fir avansate, cum ar fi *LTE-Advanced*, și intensificarea dezvoltării pe piață a tehnologiilor LTE sau Wi-Fi, accesul fix fără fir de generație următoare (de exemplu, bazat pe o tehnologie mobilă de bandă largă posibil adaptată) ar putea fi o alternativă viabilă la anumite rețele NGA prin cablu (de exemplu, FTTCab) în cazul în care sunt îndeplinite anumite condiții. Deoarece canalul de transmisie fără fir este „partajat" (viteza pe utilizator depinde de numărul de utilizatori conectați în zona acoperită) și este, în mod inerent, supus condițiilor de mediu fluctuante, pentru a furniza în mod fiabil vitezele de descărcare minime pentru fiecare abonat care pot fi obținute pentru o rețea NGA, ar putea fi necesară dezvoltarea unor rețele fixe fără fir de generație următoare la un anumit grad de densitate și/sau cu configurații avansate (cum ar fi antene direcționale și/sau multiple). Accesul fără fir de generație următoare, bazat pe o tehnologie mobilă de bandă largă adaptată trebuie, de asemenea, să asigure calitatea necesară a nivelului serviciilor pentru utilizatori, într-un punct fix, deservind în același timp alți abonați „nomazi" în zonele de interes.

([72]) Termenul FTTx se referă la FFTC, FTTN, FTTP, FTTH și FTTB.

([73]) Acestea utilizează cel puțin standardul DOCSIS 3.0 pentru modemuri prin cablu.

([74]) A se vedea, de exemplu, decizia Comisiei în cazul SA.33671 – Regatul Unit, *Furnizarea de comunicații în bandă largă în UK*.

([75]) În prezent, prin prisma diferențelor între o zonă unde există doar internet în bandă îngustă (dial-up) și o zonă deservită de bandă largă, se consideră că prima zonă este una „albă"; prin analogie, o zonă în care nu există infrastructură în banda largă de generație următoare, dar în care s-ar putea să se afle o infrastructură de bază în bandă largă, trebuie să fie considerată, de asemenea, o zonă NGA „albă".

([76]) În comparație cu alte rețele care nu ajung la consumatorul final (de exemplu, FTTC), o caracteristică importantă a infrastructurii backhaul NGN este că aceasta este deschisă pentru interconectarea cu alte rețele.

([77]) Decizia Comisiei în cazul N 407/09 – Spania – *Optical fibre Catalonia (Xarxa Oberta)*.

3.2. **Distincția între zonele albe, gri și negre în ceea ce privește rețelele în bandă largă de bază**

(61) În vederea evaluării disfuncționalității pieței și a obiectivelor de echitate, se poate distinge între tipurile de zone care pot fi vizate. Această distincție este prezentată în secțiunile următoare. În cazul identificării zonelor-țintă, atunci când intervenția publică este limitată la partea de backhaul a unei rețele, evaluarea ajutorului de stat va ține seama de situația existentă atât pe piețele de backhaul, cât și pe piețele accesului ([78]).

(62) Diferitele standarde pentru justificarea intervențiilor publice în aceste zone geografice vor fi descrise în continuare.

(63) Pentru a identifica zonele geografice ca fiind albe, gri sau negre, conform celor descrise în continuare, autoritatea care acordă ajutorul trebuie să stabilească dacă în zona-țintă există infrastructuri de bandă largă. Mai mult, pentru a garanta faptul că intervenția publică nu afectează investițiile private, autoritățile care acordă ajutoarele ar trebui, de asemenea, să verifice dacă investitorii privați au planuri concrete de extindere a propriei infrastructuri în viitorul apropiat. Termenul „în viitorul apropiat" ar trebui înțeles ca referindu-se la o perioadă de trei ani ([79]). În cazul în care autoritatea care acordă ajutorul optează pentru un orizont de timp mai mare în vederea dezvoltării infrastructurii subvenționate, pentru a evalua existența planurilor de investiții comerciale ar trebui să se folosească, de asemenea, același orizont de timp.

(64) Pentru a verifica că nu există investitori privați care intenționează să își extindă infrastructura proprie în viitorul apropiat, autoritatea care acordă ajutorul ar trebui să publice un rezumat al măsurii de ajutor planificate și să invite părțile interesate să prezinte observații.

(65) Există riscul ca o simplă „exprimare a interesului" de către un investitor privat să întârzie furnizarea de servicii de bandă largă în zona-țintă în cazul în care, ulterior, o astfel de investiție nu mai este realizată și, în același timp, intervenția publică este blocată. Prin urmare, autoritatea care acordă ajutorul ar putea să solicite anumite angajamente de la investitorul privat înainte de a amâna intervenția publică. Aceste angajamente ar trebui să asigure că se vor înregistra progrese semnificative în ceea ce privește gradul de acoperire în termenul de trei ani sau pe parcursul perioadei mai lungi prevăzute pentru investiția care face obiectul ajutorului. Autoritatea mai poate solicita operatorului respectiv să încheie un contract care să prevadă angajamentele în materie de dezvoltare. Acest contract ar putea prevedea o serie de „etape" care ar trebui realizate pe durata perioadei de trei ani ([80]) și raportarea cu privire la progresele înregistrate. În cazul în care nu este realizată o etapă, autoritatea care acordă ajutorul poate pune în execuție planurile sale în materie de intervenție publică. Această regulă se aplică atât în cazul rețelelor de bază, cât și al rețelelor NGA.

„Zonele albe": promovarea obiectivului de coeziune teritorială și dezvoltare economică

(66) „Zonele albe" sunt cele în care nu există sau este improbabil să se dezvolte o infrastructură în bandă largă în viitorul apropiat. Printre obiectivele Comisiei prevăzute de ADE este și realizarea, până în 2013, a unei acoperiri universale a serviciilor de bandă largă de bază în întreaga UE și a unei viteze de conexiune de cel puțin 30 Mbps până în 2020. Prin urmare, este esențial să se asigure realizarea la timp a investițiilor în zonele care nu sunt încă suficient acoperite. Prin urmare, Comisia acceptă faptul că, prin acordarea de sprijin financiar pentru furnizarea de servicii de comunicații în bandă largă în zone în care acestea nu sunt disponibile în prezent, statele membre urmăresc obiective autentice de coeziune și dezvoltare economică și, în consecință, este probabil ca intervenția lor să fie conformă interesului comun, în măsura în care sunt respectate condițiile prevăzute în secțiunea 3.4 de mai jos ([81]).

([78]) Deciziile Comisiei în cazurile N 407/09 – Spania – *Fibră optică în Catalonia (Xarxa Oberta)* și SA.33438 – Polonia, *Rețele de comunicații în bandă largă pentru estul Poloniei*.

([79]) Perioada de trei ani ar începe să curgă din momentul publicării măsurii de ajutor planificate.

([80]) În această privință, un operator ar trebui să poată demonstra că, în perioada de trei ani, va acoperi o parte importantă a teritoriului și a populației în cauză. De exemplu, autoritatea care acordă ajutorul poate solicita oricărui operator care își exprimă interesul de a-și dezvolta propria infrastructură în zona-țintă să prezinte un plan de afaceri credibil, documente justificative, cum ar fi acordul de împrumut din partea băncii și un calendar detaliat al planului de dezvoltare în termen de două luni. În plus, investițiile ar trebui să înceapă în termen de douăsprezece luni, interval în care ar trebui obținută aprobarea pentru majoritatea drepturilor de trecere necesare pentru implementarea proiectului. Etape suplimentare privind progresul măsurilor pot fi convenite pentru fiecare perioadă de șase luni.

([81]) A se vedea, de exemplu, deciziile Comisiei în cazurile N 607/09 – Irlanda, *Extinderea rețelelor în bandă largă în zonele rurale* și N 172/09 – Slovenia, *Dezvoltarea comunicațiilor în bandă largă în Slovenia*.

„Zonele gri": nevoia unei evaluări mai detaliate

(67) „Zonele gri" sunt acelea în care este prezent un operator de rețea și este improbabil să se dezvolte o altă rețea ([82]) în viitorul apropiat. Simpla existență a unui singur operator de rețea ([83]) nu înseamnă neapărat că nu există nicio disfuncționalitate a pieței sau nicio problemă de coeziune. În cazul în care operatorul respectiv deține o putere de piață (monopol), acesta poate oferi cetățenilor o combinație care nu este optimă între calitatea și prețurile serviciilor. Este posibil ca anumite categorii de utilizatori să nu fie deservite în mod adecvat sau, în absența unor tarife reglementate pentru accesul la nivel angro, ca prețurile cu amănuntul să fie mai ridicate decât cele pentru servicii similare oferite în alte zone sau regiuni comparabile, însă mai competitive, ale țării. Dacă, pe lângă aceasta, există doar perspective reduse ca operatori alternativi să intre pe piață, finanțarea unei infrastructuri alternative ar putea fi o măsură adecvată ([84]).

(68) Pe de altă parte, în zonele în care există deja un operator de rețea de comunicații în bandă largă, subvențiile pentru construirea unei rețele alternative ar putea denatura dinamica pieței. Prin urmare, sprijinul de stat pentru dezvoltarea rețelelor de comunicații în bandă largă în zonele „gri" se justifică numai în cazul în care se demonstrează în mod clar că o disfuncționalitate a pieței persistă. Vor fi necesare o analiză mai detaliată și o evaluare atentă a compatibilității.

(69) Zonele gri ar putea fi eligibile pentru sprijin de stat, în măsura în care sunt îndeplinite condițiile de compatibilitate prevăzute în secțiunea 3.4, dacă se dovedește că: (i) nu sunt oferite servicii la prețuri accesibile sau servicii adecvate pentru a răspunde nevoilor cetățenilor sau ale utilizatorilor comerciali ([85]); și că (ii) nu sunt disponibile măsuri cu un grad de denaturare mai redus (inclusiv reglementare *ex ante*) pentru a atinge aceleași obiective.

(70) În scopul stabilirii criteriilor de la (i) și (ii), Comisia va evalua, în special:

(a) dacă, examinând, *inter alia*, nivelul prețurilor curente pentru comunicațiile în bandă largă, tipul de servicii oferite utilizatorilor finali (rezidențiali și comerciali) și condițiile aferente acestora, condițiile generale ale pieței nu sunt adecvate;

(b) dacă, în lipsa reglementării *ex ante* impuse de o ANR, accesul efectiv la rețea nu este oferit unor părți terțe sau dacă condițiile de acces nu stimulează concurența reală;

(c) dacă există obstacole generale în calea accesului potențial al altor operatori de comunicații electronice ([86]); și dacă

([82]) Aceeași societate poate opera în mod separat rețele fixe și mobile în aceeași zonă, însă acest lucru nu va schimba „culoarea" atribuită unei astfel de zone.

([83]) Situația concurențială este evaluată în funcție de numărul de operatori de infrastructură existenți. În decizia Comisiei în cazul N 330/10 – Franța – *Programme national Très Haut Débit*, s-a clarificat faptul că existența mai multor furnizori cu amănuntul pe o singură rețea [inclusiv Local Loop Unbundling (LLU)] nu transformă zona într-una „neagră", dar că teritoriul rămâne o „zonă gri", deoarece numai o infrastructură este prezentă. În același timp, existența unor operatori concurenți (la nivelul pieței cu amănuntul) va fi considerată o indicație a faptului că, deși gri, zona în cauză poate să nu fie problematică în ceea ce privește prezența unei disfuncționalități a pieței. Vor trebuie furnizate dovezi convingătoare privind problemele de acces sau calitatea serviciului.

([84]) În decizia sa în cazul N 131/05 – Regatul Unit, *Proiectul de bandă largă FibreSpeed în Țara Galilor*, Comisia a fost nevoită să evalueze dacă sprijinul financiar acordat de autoritățile galeze pentru construirea unei rețele de fibră optică deschise și neutre între 14 parcuri de afaceri putea fi declarat compatibil, chiar dacă locațiile vizate erau deservite deja de operatorul tradițional de rețea, care furniza linii închiriate sau la un preț reglementat. Comisia a constatat că liniile închiriate oferite de operatorul tradițional erau foarte scumpe, aproape inaccesibile pentru IMM-uri. A se vedea, de asemenea, decizia Comisiei în cazul N 890/06 – Franța, *Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit* și decizia Comisiei în cazul N 284/05 – Irlanda, *Program regional privind comunicațiile în bandă largă: rețele din zonele metropolitane* (Metropolitan Area Networks – „MANs"), fazele II și III.

([85]) Pe lângă specificațiile de la punctul 70, autoritățile care acordă ajutorul ar putea lua în considerare indicatori precum: rata de penetrare pentru serviciile cu cel mai ridicat grad de performanță, prețurile excesiv de ridicate pentru serviciile de înaltă performanță (inclusiv linii închiriate pentru utilizatorii finali, conform explicației de la nota de subsol de mai sus) având ca efect descurajarea preluării și inovării, servicii de e-guvernare în curs de dezvoltare care necesită performanțe care le depășesc pe cele oferite de rețeaua existentă. În cazul în care în zona-țintă o parte semnificativă a cetățenilor și a utilizatorilor comerciali este deja deservită în mod adecvat, trebuie să se asigure faptul că intervenția publică nu duce la construirea excesivă nejustificată a infrastructurii existente. În acest caz, intervenția publică poate fi limitată doar la măsuri de „colmatare a lipsurilor".

([86]) De exemplu, dacă rețeaua de comunicații în bandă largă existentă a fost construită în condiții de utilizare/acces privilegiat la conducte care nu au fost accesibile sau utilizate în comun cu alți operatori de rețea.

(d) măsurile luate sau căile de atac impuse de autoritatea națională de reglementare sau autoritatea în materie de concurență competentă în ceea ce privește furnizorul de rețea existent nu au reușit să soluționeze aceste probleme.

(71) Numai zonele gri care îndeplinesc criteriile de eligibilitate enumerate mai sus vor fi supuse testului de compatibilitate descris în secțiunea 3.4.

„Zonele negre": nu este necesară intervenția statului

(72) Atunci când într-o anumită zonă geografică există sau vor exista în viitorul apropiat cel puțin două rețele în bandă largă de bază ale unor operatori diferiți, iar serviciile în bandă largă sunt furnizate în condiții concurențiale (concurență pe bază de infrastructură ([87])), se poate presupune că nu există disfuncționalități ale pieței. Prin urmare, intervenția statului are un potențial redus de a aduce beneficii suplimentare. Dimpotrivă, sprijinul acordat de stat pentru finanțarea construcției unei rețele în bandă largă suplimentare având capacități comparabile va conduce, în principiu, la o denaturare inacceptabilă a concurenței și la excluderea investitorilor privați. În consecință, în absența unei disfuncționalități a pieței clar demonstrate, Comisia nu va fi în favoarea măsurilor de finanțare a extinderii unei infrastructuri suplimentare în bandă largă într-o „zonă neagră" ([88]).

3.3. **Distincția între zonele albe, gri și negre în ceea ce privește rețelele NGA**

(73) Distincția făcută anterior în secțiunea 3.2 între zone „albe", „gri" și „negre" este, de asemenea, relevantă pentru evaluarea compatibilității ajutorului de stat acordat pentru rețelele NGA cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c).

(74) În prezent, prin modernizarea echipamentelor active, unele rețele de bază de bandă largă avansate pot fi, de asemenea, compatibile cu unele tipuri de servicii de bandă largă care, în viitorul apropiat, ar putea fi oferite prin intermediul rețelelor NGA (ca de exemplu servicii de bază „triple play") și ar putea contribui astfel la atingerea obiectivelor prevăzute în Agenda digitală pentru Europa. Cu toate acestea, pot apărea produse sau servicii noi care nu sunt interschimbabile nici din perspectiva cererii, nici a ofertei și care vor necesita o capacitate, un grad de fiabilitate și viteze de încărcare și de descărcare mult mai mari, peste limitele fizice superioare ale infrastructurii de bandă largă de bază.

„Zone NGA albe"

(75) În consecință, în scopul evaluării ajutorului de stat pentru rețelele NGA, o zonă în care, momentan, nu există rețele NGA și în care nu se prevede posibilitatea construirii acestor rețele într-un interval de trei ani, în conformitate cu punctele 63-65, de către investitori privați ar trebui să fie considerată o zonă „NGA albă". Zonele de acest tip sunt eligibile pentru acordarea de ajutor de stat pentru rețelele NGA, în contextul în care sunt îndeplinite condițiile privind compatibilitatea menționate în secțiunile 3.4 și 3.5.

„Zone NGA gri"

(76) Similar, o zonă ar trebui considerată zonă „NGA gri" în cazul în care există o singură rețea NGA ([89]) care funcționează sau care urmează să fie dezvoltată în următorii trei ani și nu există planuri ale unui operator de a dezvolta o altă rețea NGA în următorii trei ani. Atunci când se evaluează posibilitatea ca alți investitori de rețea să dezvolte rețele NGA suplimentare într-o anumită zonă, trebuie să se țină seama de măsurile de reglementare sau legislative existente care au putut contribui la reducerea barierelor pentru dezvoltarea unor rețele de acest tip (prevederi privind accesul la conducte, utilizarea

([87]) În cazul în care există o singură infrastructură, chiar dacă această infrastructură este folosită – prin degruparea buclei locale (LLU) – de către mai mulți operatori de comunicații electronice, o situație de acest tip este consideră a fi o zonă gri concurențială. Nu este considerată „zonă neagră", în sensul prezentelor orientări. A se vedea, de asemenea, decizia Comisiei în cazul SA.31316, *Programme national «Très haut débit»*, Franța.

([88]) A se vedea Decizia Comisiei din 19 iulie 2006 privind măsura C 35/05 (ex N 59/05) – Țările de Jos, Infrastructura de bandă largă în Appingedam (JO L 86, 27.3.2007, p. 1). În această decizie, Comisia a observat că forțele concurențiale ale pieței specifice nu au fost luate în considerare în mod corespunzător. În special, aceasta a observat că piața olandeză a comunicațiilor în bandă largă era o piață în rapidă expansiune, în care furnizorii de servicii de comunicații electronice, inclusiv operatorii de cablu și furnizorii de servicii de internet, se aflau într-un proces de introducere a serviciilor în bandă largă de foarte mare capacitate fără sprijin din partea statului.

([89]) Aceeași societate poate opera în mod separat rețele NGA fixe și wireless în aceeași zonă, însă acest lucru nu va schimba „culoarea" atribuită unei astfel de zone.

în comun a infrastructurii etc.). Comisia va trebui să realizeze o analiză mai detaliată pentru a verifica dacă intervenția statului este necesară, dat fiind că intervenția statului în aceste zone implică un risc ridicat de excludere a investitorilor existenți și de denaturare a concurenței. În acest sens, Comisia va efectua evaluarea sa pe baza condițiilor de compatibilitate prevăzute de prezentele orientări.

„Zone NGA negre”

(77) Dacă într-o anumită zonă există sau se vor dezvolta, în următorii trei ani, cel puțin două rețele NGA ale unor operatori diferiți, o zonă de acest tip ar trebui considerată drept o zonă „NGA neagră”. Comisia va considera că sprijinul de stat pentru încă o rețea NGA echivalentă în aceste zone, cu finanțare din fonduri publice, ar putea denatura grav concurența și că este incompatibil cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE.

3.4. **Caracteristicile măsurii și necesitatea limitării denaturărilor concurenței**

(78) Fiecare măsură de stat de sprijinire a dezvoltării comunicațiilor în bandă largă ar trebui să îndeplinească toate principiile de compatibilitate, descrise anterior în secțiunea 2.5, inclusiv obiectivul de interes comun, existența unei disfuncționalități a pieței, caracterul adecvat și efectul stimulativ al măsurii. În ceea ce privește limitarea denaturării concurenței, pe lângă demonstrarea modului în care se obține o „schimbare semnificativă” în toate cazurile (în zonele albe, gri și negre) ([90]), pentru a demonstra proporționalitatea măsurii trebuie îndeplinite următoarele condiții necesare. Neîndeplinirea oricăreia dintre aceste condiții ar necesita, cel mai probabil, o evaluare aprofundată ([91]) care ar putea conduce la concluzia că ajutorul nu este compatibil cu piața comună.

(a) *Cartografiere* detaliată *și analiza acoperirii.* Statele membre ar trebui să identifice în mod clar zonele geografice care vor fi vizate de măsura de sprijin în cauză ([92]), ori de câte ori este posibil, în cooperare cu organismele naționale competente. Consultarea ANR este încurajată, dar este facultativă. Exemplele de bune practici sugerează crearea unei baze de date centrale a infrastructurii disponibile la nivel național conducând, prin urmare, la creșterea transparenței și reducerea costurilor pentru punerea în aplicare a unor proiecte mai mici, la nivel local. Statele membre au libertatea de a defini zonele-țintă, însă acestea sunt încurajate să țină seama de condițiile economice în definirea regiunilor relevante înainte de lansarea ofertei ([93]).

(b) *Consultare publică.* Statele membre ar trebui să disemineze în mod corespunzător principalele caracteristici ale măsurii și lista zonelor-țintă prin publicarea informațiilor relevante privind proiectul și prin invitarea părților interesate să prezinte observații. Publicarea informațiilor pe o pagină de internet centrală, la nivel național, ar putea, în principiu, să asigure faptul că acestea sunt puse la dispoziția tuturor părților interesate. De asemenea, prin supunerea rezultatelor cartografierii unei consultări publice, statele membre reduc la minimum denaturările concurenței în ceea ce îi privește pe furnizorii existenți și pe cei care au deja planuri de investiții pentru viitorul apropiat și permit acestor investitori să își planifice activitățile ([94]). Un exercițiu de cartografiere detaliat și o consultare amănunțită asigură nu doar un grad ridicat de transparență, ci reprezintă, de asemenea, un instrument esențial pentru definirea existenței zonelor „albe”, „gri” și „negre” ([95]).

([90]) A se vedea punctul 51 de mai sus.

([91]) Evaluarea detaliată ar putea necesita deschiderea unei proceduri în conformitate cu articolul 108 alineatul (2) din TFUE.

([92]) Această cartografiere ar trebui efectuată pe baza gospodăriilor deservite de o anumită infrastructură de rețea, și nu pe baza numărului efectiv de gospodării sau de clienți racordați care au un abonament.

([93]) De exemplu, zonele-țintă prea mici ar putea să nu ofere suficiente stimulente economice pentru ca actorii de pe piață să participe la licitația pentru ajutor, în timp ce zonele prea mari ar putea reduce rezultatul competitiv al procesului de selecție. Mai multe proceduri de selecție permit, de asemenea, diferitelor întreprinderi potențiale să beneficieze de ajutoare de stat, evitându-se astfel consolidarea în continuare a cotei de piață a unui singur operator (deja dominant) prin măsurile de ajutor de stat prin favorizarea actorilor de pe piață de mari dimensiuni sau prin descurajarea tehnologiilor care ar fi, în principal, competitive în zonele-țintă mai mici.

([94]) În cazul în care se poate demonstra că operatorii existenți nu au furnizat informații relevante unei autorități publice pentru exercițiul de cartografiere necesar, aceste autorități ar trebui să se bazeze exclusiv pe informațiile care le-au fost puse la dispoziție.

([95]) A se vedea, de exemplu, decizia Comisiei în cazul N 266/08 – Germania, *Comunicații în bandă largă în zonele rurale din Bayern.*

(c) *Proces de selecție competitiv*. Ori de câte ori autoritățile care acordă ajutorul selectează un operator terț pentru a dezvolta și exploata infrastructura subvenționată ([96]), procesul de selecție trebuie să se desfășoare în conformitate cu spiritul și cu principiile directivelor UE privind achizițiile publice ([97]). Aceasta asigură transparența pentru toți investitorii care doresc să depună oferte în vederea implementării și/sau a gestionării proiectului subvenționat. Tratamentul egal și nediscriminatoriu al tuturor ofertanților și existența unor criterii obiective de licitație sunt condiții indispensabile. Licitația competitivă este o metodă de reducere a costurilor bugetare, de reducere la minimum a cuantumului ajutorului de stat potențial și, în același timp, a caracterului selectiv al măsurii, dat fiind că beneficiarul selectat nu este cunoscut în prealabil ([98]). Statele membre trebuie să asigure un proces transparent ([99]) și un rezultat competitiv ([100]), precum și să utilizeze un site internet central specific, la nivel național, pentru a publica toate procedurile de licitație în curs privind măsurile de ajutor de stat în domeniul comunicațiilor în bandă largă ([101]).

(d) *Oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic*. În contextul unei proceduri de licitație competitive, autoritatea care acordă ajutorul stabilește criterii de atribuire calitative pe baza cărora sunt evaluate ofertele depuse. Criteriile relevante pot include, de exemplu, acoperirea geografică realizată ([102]), sustenabilitatea abordării tehnologice sau impactul soluției propuse asupra concurenței ([103]). Aceste criterii calitative trebuie să fie evaluate în raport cu valoarea ajutorului solicitat. Pentru a reduce suma ajutorului care urmează a fi acordat, în condiții de calitate similare, dacă nu identice, ofertantul care solicită cel mai mic cuantum ar trebui, în principiu, să primească un punctaj mai avantajos la evaluarea generală a ofertei sale. Autoritatea de atribuire trebuie de fiecare dată să specifice în prealabil ponderea relativă pe care o va atribui fiecăruia dintre criteriile (calitative) alese.

(e) *Neutralitate tehnologică*. Având în vedere că există soluții tehnologice diferite pentru a furniza servicii de bandă largă, oferta nu ar trebui să favorizeze sau să excludă o anumită tehnologie sau platformă de rețea. Ofertanții ar trebui să aibă posibilitatea de a propune furnizarea serviciilor necesare de bandă largă, utilizând sau combinând orice tehnologie pe care o consideră adecvată. Pe baza criteriilor obiective de licitație, autoritatea care acordă ajutorul are apoi dreptul de a selecta cele mai potrivite soluții tehnologice sau combinații de soluții tehnologice. În principiu, acoperirea universală a unor zone-țintă mai mari poate fi obținută printr-o combinație de tehnologii.

(f) *Utilizarea infrastructurii existente*. Întrucât posibilitatea reutilizării infrastructurii existente constituie unul dintre principalii factori care determină costul introducerii comunicațiilor în bandă largă, statele membre ar trebui să încurajeze ofertanții să utilizeze infrastructura existentă disponibilă, pentru a evita duplicarea inutilă și ineficientă a resurselor și pentru a reduce sumele alocate

([96]) Situația este diferită în cazul în care autoritatea publică decide să dezvolte și să gestioneze rețeaua în mod direct (sau prin intermediul unei entități pe care o deține în totalitate), similar deciziei Comisiei în cazul N 330/10 – Franța *Programme national Très Haut Débit* și în cazul SA.33807 (11/N) – Italia, *Planul național în domeniul comunicațiilor în bandă largă*. În aceste cazuri, pentru protejarea rezultatelor în domeniul concurenței obținute de la liberalizarea sectorului comunicațiilor electronice în Uniune și, în special, a concurenței care există în prezent pe piața cu amănuntul a comunicațiilor în bandă largă, în cazul unor rețele subvenționate gestionate de sectorul public: 1. operatorii rețelelor deținute de sectorul public trebuie să își limiteze activitatea la zonele-țintă prestabilite și să nu extindă activitatea la alte regiuni atractive din punct de vedere comercial; 2. autoritatea publică trebuie să își limiteze activitatea la întreținerea infrastructurii pasive și la acordarea accesului la aceasta și să nu se angajeze în activități concurențiale cu operatorii comerciali la nivelul vânzării cu amănuntul; și 3. trebuie să existe o separare contabilă între fondurile utilizate pentru exploatarea rețelelor și celelalte fonduri aflate la dispoziția autorității publice.

([97]) Directiva 2004/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii (JO L 134, 30.4.2004, p. 114).

([98]) A se vedea, de exemplu, decizia Comisiei în cazul N 475/07 – Irlanda, „Schema națională de comunicații în bandă largă (NBS)", și decizia Comisiei în cazul N 157/06 – Regatul Unit, „Proiectul digital pentru comunicații în bandă largă în regiunea South Yorkshire".

([99]) Atunci când obiectul unui astfel de proces de selecție competitiv este un contract public reglementat prin Directivele 2004/17/CE sau 2004/18/CE privind achizițiile publice în UE, anunțul de participare se publică în JOUE, în scopul asigurării unei concurențe la nivel european, în conformitate cu cerințele acestor directive. În toate celelalte cazuri, informațiile privind licitația ar trebui să fie publicate cel puțin la nivel național.

([100]) În cazul în care pentru un proces de selecție competitiv nu se reunește un număr suficient de ofertanți, calculul costului propus de ofertantul câștigător poate fi supus examinării de către un auditor extern.

([101]) În cazul în care, din motive tehnice, nu este posibil să se creeze un site internet la nivel național, ar trebui create site-uri internet regionale. Aceste site-uri regionale ar trebui să fie interconectate.

([102]) În ceea ce privește zona geografică, astfel cum este definită în invitația de participare la procesul de selecție competitiv.

([103]) De exemplu, topologiile de rețea care permit degruparea deplină și efectivă ar putea primi mai multe puncte. Trebuie remarcat faptul că, în acest stadiu al dezvoltării pieței, o topologie punct la punct este mai favorabilă concurenței pe termen lung în comparație cu topologia punct la multipunct, în timp ce costurile de dezvoltare sunt comparabile în special în zonele urbane. Rețelele punct la multipunct vor putea să furnizeze o degrupare deplină și efectivă doar odată ce accesul la rețeaua de fibră optică pasivă cu tehnologie de multiplexare în lungime de undă (WDM-PON) va fi standardizat și solicitat în temeiul cadrelor de reglementare aplicabile.

finanțării publice. Orice operator care deține sau care are controlul asupra infrastructurii (indiferent dacă este utilizată în practică) în zona vizată și care dorește să participe la licitație, ar trebui să îndeplinească următoarele condiții: (i) să informeze autoritatea care acordă ajutorul și ANR cu privire la existența acelei infrastructuri, în etapa consultării publice; (ii) să furnizeze toate informațiile relevante altor ofertanți în momentul în care aceștia ar putea să includă respectiva infrastructură în ofertele lor. Statele membre ar trebui să instituie o bază de date la nivel național cu privire la disponibilitatea infrastructurilor existente care ar putea fi reutilizate pentru introducerea comunicațiilor în bandă largă.

(g) *Acces la nivel angro*. Accesul efectiv la nivel angro al părților terțe la o infrastructură de bandă largă subvenționată este o componentă indispensabilă a oricărei măsuri de stat de sprijinire a comunicațiilor în bandă largă. În special, accesul la nivel angro permite operatorilor terți să concureze cu ofertantul selectat (atunci când acesta este prezent și la nivelul pieței cu amănuntul), consolidând astfel oferta și concurența în zonele vizate de măsură și evitând în același timp crearea unor monopoluri regionale de servicii. Aplicându-se numai în cazul beneficiarilor de ajutoare de stat, această condiție nu depinde de o analiză de piață prealabilă în sensul articolului 7 din directiva-cadru ([104]). Tipul obligațiilor pentru accesul la nivel angro impuse în cazul unei rețele subvenționate ar trebui aliniat la gama de obligații privind accesul identificate în conformitate cu reglementările sectoriale ([105]). În principiu, întreprinderile care beneficiază de subvenții ar trebui să ofere o gamă mai largă de produse de acces la nivel angro în raport cu produsele mandatate de ANR ([106]), în temeiul reglementărilor sectoriale, operatorilor cu putere de piață semnificativă, deoarece beneficiarul ajutorului nu folosește numai resursele proprii, ci și banii contribuabililor pentru dezvoltarea propriei infrastructuri ([107]). Accesul la nivel angro ar trebui acordat imediat ce este posibil, înainte de începerea exploatării rețelei ([108]).

Accesul cu ridicata efectiv la infrastructura subvenționată ([109]) ar trebui să fie oferit pentru o perioadă de cel puțin 7 ani. Dacă la sfârșitul perioadei de șapte ani, operatorul infrastructurii în cauză este desemnat de ANR în temeiul cadrului de reglementare aplicabil ca având o putere de piață semnificativă (PPS) pe piața specifică respectivă, obligațiile de acces ar trebui impuse în conformitate cu cadrul de reglementare pentru comunicațiile electronice. ANR-urile sau alte organisme naționale competente sunt încurajate să publice orientări pentru autoritățile care acordă ajutor cu privire la principiile de stabilire a condițiilor și tarifelor pentru accesul la nivel angro. Pentru a permite accesul efectiv, se aplică aceleași condiții de acces pentru întreaga rețea subvenționată, inclusiv pentru părțile acestor rețele în cazul în care s-au utilizat infrastructurile existente ([110]). Obligațiile de acces se aplică indiferent de modificările legate de proprietate, de modul de gestionare sau de exploatare a infrastructurii care beneficiază de subvenții.

(h) *Politica de prețuri în cazul accesului la nivel angro*. Analiza comparativă este un instrument important pentru a se asigura că ajutorul acordat va fi utilizat pentru a reproduce condiții de piață similare celor existente pe alte piețe competitive pentru comunicațiile în bandă largă. Prețul pentru accesul la nivel angro ar trebui să aibă la bază principii de stabilire a prețurilor definite de către ANR și

([104]) De asemenea, de fiecare dată când statele membre optează pentru un model de administrare în care infrastructura de bandă largă subvenționată oferă părților terțe doar servicii de acces la nivel angro, nu servicii cu amănuntul, posibilele denaturări ale concurenței sunt reduse și mai mult, deoarece un astfel de model de administrare a rețelei contribuie la evitarea problemelor potențial complexe, precum practicile de micșorare a marjei și formele disimulate de discriminare în ceea ce privește accesul. A se vedea, de exemplu, SA.30317 – Bandă largă de mare viteză în Portugalia.

([105]) Ori de câte ori măsura de ajutor de stat se referă la finanțarea unor noi elemente ale infrastructurii pasive cum ar fi conductele sau stâlpii, ar trebui să se acorde acces și la acestea, iar accesul ar trebui să fie pe perioadă nedeterminată. A se vedea, de exemplu, deciziile Comisiei în cazurile N 53/10 – Germania, *Program-cadru federal cu privire la sprijinul pentru conducte*, N 596/09 – Italia – *Reducerea diviziunii digitale în Lombardia*, N 383/09 – Germania – Modificarea N 150/08, *Bandă largă în zonele rurale din Saxonia*, N 330/10 – Franța– *Programme national Très Haut Débit*.

([106]) De exemplu, pentru rețelele NGA, punctul de referință ar trebui să fie lista produselor de acces incluse în recomandarea NGA.

([107]) În cazul în care se acordă ajutor de stat pentru construirea conductelor, acestea trebuie să fie de așa natură încât să deservească mai multe rețele de cablu și să găzduiască soluțiile punct la multipunct și punct la punct.

([108]) În cazul în care operatorul rețelei furnizează, de asemenea, servicii cu amănuntul, conform recomandării NGA, acest lucru ar însemna, în principiu, acordarea accesului cu cel puțin 6 luni înainte de lansarea acestor servicii cu amănuntul.

([109]) Accesul efectiv la nivel angro la infrastructura subvenționată poate fi oferit prin intermediul produselor de acces la nivel angro enumerate în anexa II.

([110]) De exemplu, utilizarea accesului la nivel angro de către terți nu se poate limita numai la serviciile de bandă largă cu amănuntul.

criterii de referință și ar trebui să țină seama de ajutorul primit de operatorul de rețea ([111]). În ceea ce privește prețul de referință, vor fi luate în considerare prețurile angro medii publicate, practicate în alte zone comparabile, mai competitive din țară sau din Uniune sau, în cazul în care aceste prețuri nu sunt publicate, se au în vedere prețurile stabilite sau aprobate deja de către autoritatea națională de reglementare pentru piețele și serviciile în cauză. În cazul în care nu sunt disponibile prețuri publicate sau reglementate pentru anumite produse de acces la nivel angro în vederea efectuării unei analize comparative, politica de stabilire a prețurilor ar trebui să urmeze principiile orientării în funcție de costuri în conformitate cu metodologia stabilită în baza cadrului sectorial de reglementare ([112]). Având în vedere complexitatea analizei comparative a prețurilor pentru accesul la nivel angro, statele membre sunt încurajate să prevadă un mandat și personalul necesar pentru ANR astfel încât să poată acorda consultanță în această chestiune autorităților care acordă ajutorul. O descriere detaliată a proiectului de ajutor ar trebui să fie trimisă ANR cu cel puțin 2 luni înainte de notificare pentru a permite ANR să dispună de o perioadă de timp rezonabilă în care să își prezinte avizul. În cazul în care ANR deține această competență, atunci când stabilește prețurile și condițiile de acces la nivel angro, autoritatea care acordă ajutorul ar trebui să consulte autoritatea națională de reglementare. Criteriile de referință ar trebui să fie specificate în mod clar în caietul de sarcini.

(i) *Monitorizare și mecanism de recuperare (claw-back).* Autoritățile care acordă ajutorul trebuie să monitorizeze îndeaproape pe întreaga durată a proiectului punerea în aplicare a proiectului de bandă largă. În cazul în care operatorul este selectat pe baza unei proceduri de achiziții publice concurențiale, de regulă este mai puțin necesar să se monitorizeze dezvoltarea ulterioară a profitabilității proiectului. În multe împrejurări, poate fi oportun să se stabilească valoarea ajutorului pe o bază *ex ante*, astfel încât să se acopere deficitul de finanțare estimat pe o anumită perioadă de timp, mai degrabă decât să se stabilească valoarea ajutorului pe baza costurilor și veniturilor, pe măsură ce acestea sunt suportate. În primul model, de regulă există mai multe stimulente pentru societate să limiteze costurile și să devină mai eficientă în timp. Cu toate acestea, atunci când evoluțiile viitoare ale costurilor și veniturilor sunt caracterizate de un grad ridicat de incertitudine și atunci când există o puternică asimetrie a informației, autoritatea publică ar putea dori, de asemenea, să adopte modele de finanțare care nu sunt în întregime *ex ante*, ci mai degrabă o combinație între modelele *ex ante* și *ex post* (de exemplu, folosind mecanismele de recuperare astfel încât să se permită distribuirea echilibrată a câștigurilor neanticipate). Pentru a nu impune o sarcină disproporționat de mare asupra proiectelor mici, locale, un prag minim poate fi justificat pentru mecanismul de recuperare. Prin urmare, statele membre ar trebui să pună în aplicare mecanismul de recuperare în cazul în care ajutorul alocat proiectului depășește valoarea de 10 milioane EUR ([113]). Autoritățile care acordă ajutorul pot prevedea că sumele recuperate de la ofertantul selectat din profitul suplimentar ar putea fi cheltuite pentru extinderea ulterioară a rețelelor de bandă largă în aceeași schemă-cadru și în aceleași condiții ca și în cazul măsurii de ajutor inițiale. Obligația separării conturilor pentru ofertantul selectat în ceea ce privește subvenția primită va permite autorităților care acordă ajutorul să monitorizeze punerea în aplicare a schemei, precum și profiturile suplimentare generate ([114]).

(j) *Transparență.* Statele membre publică pe un site internet central cel puțin următoarele informații privind măsurile de ajutor de stat: textul integral al schemei de ajutor aprobate și dispozițiile de punere în aplicare aferente, numele beneficiarului ajutorului, cuantumul ajutorului, intensitatea ajutorului și tehnologia utilizată. Aceste informații se publică după adoptarea deciziei de acordare a ajutorului, se păstrează cel puțin 10 ani și sunt disponibile, fără restricții, publicului larg. Beneficiarul ajutorului are obligația să ofere părților terțe îndreptățite acces global și nediscriminatoriu la informațiile privind infrastructura sa (inclusiv, *inter alia*, conducte, cabinete stradale și fibră optică) dezvoltată în cadrul unei măsuri de ajutor de stat ([115]). Astfel, alți operatori vor putea determina cu ușurință posibilitatea de a avea acces la acest tip de infrastructură. Beneficiarul

([111]) Măsura în care valoarea ajutorului este luată în considerare poate depinde de situația concurențială aferentă procesului de selecție competitiv și din zona-țintă. Prin urmare, criteriul de referință ar fi limita superioară a prețului angro.

([112]) Pentru a se evita majorarea artificială de către operatori a costurilor lor, statele membre sunt încurajate să utilizeze contracte care stimulează firmele să reducă, în timp, costurile lor. De exemplu, spre deosebire de contractele de tip „plus costuri", contractele cu prețuri fixe ar încuraja firma să reducă, în timp, costurile.

([113]) În cazul infrastructurilor publice, care se referă doar la accesul la nivel angro, gestionate de autoritatea publică cu unicul scop de a acorda acces echitabil și nediscriminatoriu tuturor operatorilor, recuperarea nu este necesară în cazul în care sunt îndeplinite condițiile menționate în nota de subsol 96.

([114]) Exemplele de bune practici sugerează monitorizarea și mecanisme de recuperare timp de cel puțin 7 ani, precum și împărțirea oricărui profit suplimentar (adică profitul peste nivelul din planul de afaceri inițial sau peste media sectorului industrial) între beneficiar și autoritățile publice în funcție de intensitatea ajutorului aferentă măsurii.

([115]) Aceste informații ar trebui actualizate periodic (de exemplu o dată la 6 luni) și sunt disponibile în formate comune.

ajutorului ar trebui să furnizeze toate informațiile utile cu privire la rețeaua de bandă largă unui registru central al infrastructurilor de bandă largă, în cazul în care există astfel de baze de date în statul membru, și/sau autorității naționale de reglementare.

(k) *Raportare*. Începând cu data la care rețeaua este pusă în funcțiune, pe durata măsurii de ajutor, autoritatea care acordă ajutorul de stat ar trebui să prezinte Comisiei Europene, la intervale de doi ani, rapoarte privind principalele informații în materie de proiecte de ajutor ([116]). În cazul schemelor-cadru naționale sau regionale, autoritățile naționale sau regionale ar trebui să consolideze informațiile privind măsurile individuale și să le transmită Comisiei Europene. Atunci când adoptă o decizie în temeiul prezentelor orientări, Comisia poate solicita rapoarte suplimentare cu privire la ajutorul acordat.

3.5. **Sprijinirea dezvoltării rapide a rețelelor NGA**

(79) Ca și în cazul politicii urmate în ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii în bandă largă de bază, ajutoarele de stat în favoarea dezvoltării unei rețele NGA pot constitui un instrument adecvat și justificat, cu condiția respectării mai multor condiții fundamentale. În timp ce operatorii comerciali iau deciziile lor de investire în rețele NGA pe baza profitabilității estimate, în luarea deciziei, autoritatea publică trebuie, de asemenea, să țină seama de interesul public în finanțarea unei platforme deschise și neutre în cadrul căreia mai mulți operatori vor putea concura pentru furnizarea serviciilor către utilizatorii finali.

(80) Orice măsură de sprijinire a dezvoltării rețelelor NGA trebuie să îndeplinească condițiile de compatibilitate indicate în secțiunile 2.5 și 3.4. În plus, trebuie îndeplinite următoarele condiții, luând în considerare situațiile specifice în care vor avea loc investițiile publice în rețelele NGA.

(a) *Acces cu ridicata*: din cauza aspectelor economice legate de rețelele NGA, este de importanță crucială să se asigure accesul la nivel angro efectiv pentru operatorii terți. Aceasta în special în zonele în care există deja operatori de bandă largă de bază aflați în concurență ([117]), zone în care trebuie să se asigure menținerea situației concurențiale pe piață care exista anterior intervenției. Condițiile de acces descrise anterior în secțiunea 3.4 sunt specificate după cum urmează. Rețeaua subvenționată trebuie, așadar, să ofere acces în condiții echitabile și nediscriminatorii tuturor operatorilor care solicită accesul, precum și posibilitatea degrupării efective și complete ([118]). Mai mult, operatorii terți trebuie să aibă acces la infrastructura de rețea ([119]) pasivă, nu doar la cea activă ([120]). Pe lângă accesul de tip bit-stream și accesul necondiționat la bucla și sub-bucla locală, obligația de acces ar trebui, prin urmare, să includă și dreptul de utilizare a conductelor și stâlpilor, a fibrei negre sau a cabinetelor stradale ([121]). Ar trebui să se acorde acces efectiv la nivel angro timp de cel puțin șapte ani, iar dreptul de acces la conducte sau stâlpi nu ar trebui să fie limitat în timp. Această dispoziție nu aduce atingere obligațiilor de reglementare similare care pot fi impuse de ANR pe piața specifică în cauză pentru a încuraja concurența efectivă sau măsurilor adoptate în cursul și după expirarea perioadei respective ([122]).

([116]) Aceste informații trebuie să includă cel puțin următoarele: pe lângă informațiile deja făcute publice conform punctului 78 litera (j), data la care rețeaua este pusă în funcțiune, produsele de acces cu ridicata, numărul solicitărilor de acces și al furnizorilor de servicii în rețea, numărul locuințelor care utilizează rețeaua, ratele de utilizare.

([117]) Inclusiv operatori LLU.

([118]) În acest stadiu de dezvoltare a pieței, topologia punct la punct poate fi degrupată efectiv. Dacă ofertantul selectat introduce o rețea cu topologie punct la multipunct, acesta are obligația clară să asigure depruparea efectivă prin intermediul multiplexării prin divizarea lungimii de undă (WDM) de îndată ce accesul este standardizat și disponibil pe plan comercial. Până în momentul în care degruparea WDM devine efectivă, ofertantul selectat va avea obligația de a asigura solicitanților accesului un produs de degrupare virtual, cât mai apropiat posibil de degruparea fizică.

([119]) Ca de exemplu echipamentele de la sediul clientului sau alte echipamente necesare pentru exploatarea rețelei. În cazul în care modernizarea anumitor părți ale rețelei se dovedește a fi necesară pentru a asigura accesul efectiv, acest lucru se prevede în planurile autorităților care acordă ajutorul, de exemplu: prevederea conductelor de dimensiuni adecvate, creșterea dimensiunii cabinetelor stradale pentru a asigura degruparea efectivă și așa mai departe.

([120]) În cazul în care sunt beneficiari indirecți, atunci când obțin accesul la nivel angro, operatorii terți înșiși ar putea acorda acces de tip bit-stream. În pofida faptului că ajutorul s-a acordat exclusiv pentru infrastructura pasivă, accesul activ a fost, de asemenea, solicitat, de exemplu, în decizia Comisiei în cazul N 330/10 – Franța, *Programme national Très Haut Débit*.

([121]) Obligația fermă privind accesul este foarte importantă mai ales în ceea ce privește substituirea temporară între serviciile oferite de operatorii ADSL existenți și cele oferite de viitorii operatori de rețele NGA. Obligația privind accesul va garanta faptul că operatorii ADSL aflați în concurență pot să își transfere clienții către o rețea NGA, de îndată ce rețeaua subvenționată este instituită, putând astfel să își planifice investițiile viitoare fără a avea un dezavantaj concurențial. A se vedea, de exemplu, N 461/09 – Regatul Unit, *Cornwall & Isles of Scilly, Bandă largă de generație următoare*.

([122]) În această privință, trebuie să se ia în considerare eventuala menținere a condițiilor specifice de piață care au justificat acordarea unui ajutor pentru infrastructura în cauză.

În zonele cu o densitate scăzută a populației, unde sunt disponibile servicii limitate de bandă largă sau în cazul întreprinderilor locale mici, impunerea tuturor tipurilor de produse de acces ar putea crește în mod disproporționat costurile investiției ([123]), fără obținerea de beneficii semnificative în ceea ce privește stimularea concurenței ([124]). Într-o astfel de situație, se poate avea în vedere posibilitatea ca produsele de acces care presupun intervenții costisitoare la infrastructura subvenționată, neprevăzute (de exemplu, colocație în punctele de distribuție intermediare), să fie oferite numai în cazul în care există o cerere rezonabilă din partea unui operator terț. Se consideră că cererea este rezonabilă dacă: (i) solicitantul accesului prezintă un plan de afaceri coerent care justifică dezvoltarea produsului în rețeaua subvenționată; și (ii) în aceeași zonă geografică niciun alt operator nu oferă deja produse de acces comparabile, la prețuri echivalente cu cele din zonele mai dens populate ([125]).

În schimb, paragraful anterior nu poate fi invocat în zonele mai dens populate în cazul în care se poate estima dezvoltarea concurenței în domeniul infrastructurii. Prin urmare, în aceste zone, rețeaua subvenționată ar trebui să răspundă tuturor tipurilor de produse de acces la rețea pe care operatorii le-ar putea solicita ([126]).

(b) *Tratament echitabil și nediscriminatoriu*: infrastructura subvenționată trebuie să permită furnizarea de servicii accesibile ca preț și competitive pentru utilizatorii finali de către operatorii în situație de concurență. În cazul în care operatorul de rețea este integrat vertical, trebuie instituite garanții adecvate pentru a se evita orice conflict de interese, discriminare nejustificată în ceea ce privește solicitanții accesului sau furnizorii de conținut și orice alt avantaj indirect ascuns. Similar, criteriile de atribuire ar trebui să cuprindă dispoziții conform cărora ofertanții care propun doar un model angro, doar un model pasiv sau ambele primesc puncte suplimentare.

(81) Proiectele de ajutor de stat care au scopul de a finanța rețelele backhaul ([127]) sau care se limitează la lucrări civile și care permit accesul tuturor operatorilor și tehnologiilor prezintă în special caracteristici care favorizează concurența. Această caracteristică va fi luată în considerare în evaluarea proiectelor de acest tip.

3.6. **Ajutor pentru rețelele de bandă largă ultrarapide**

(82) În lumina obiectivelor Agendei digitale, în special a obiectivului de a atinge un nivel de penetrare de 50 % la conexiunile la internet cu peste 100 Mbps, și luând în considerare faptul că în special în zonele urbane necesitățile în ceea ce privește gradul de performanță sunt mai ridicate comparativ cu ceea ce sunt dispuși să ofere investitorii comerciali în viitorul apropiat, prin derogare de la punctul 77, intervenția publică ar putea fi, în mod excepțional, permisă pentru rețelele NGA care pot oferi o viteză ultrarapidă, de peste 100 Mbps.

(83) În zonele „NGA negre", intervenția de acest tip ar putea fi permisă numai dacă se poate dovedi existența unei „schimbări semnificative", conform punctului 51, pe baza următoarelor criterii cumulative:

(a) rețelele NGA existente sau planificate ([128]) nu ajung până la sediul utilizatorului final cu rețele de fibră optică ([129]);

([123]) Creșterea disproporționată a costurilor trebuie dovedită de autoritatea care acordă ajutorul prin calcule detaliate și obiective ale costurilor.

([124]) A se vedea, de exemplu, decizia Comisiei în cazul N 330/10 – Franța, *Programme national Très Haut Débit* și în cazul SA.33671 – Regatul Unit, *Furnizarea de comunicații în bandă largă în UK*.

([125]) Alte condiții pot fi acceptate de către Comisie ca parte a analizei proporționalității ținând cont de specificul cazului și de exercițiul comparativ general. A se vedea, de exemplu, decizia Comisiei în cazul N 330/10 – Franța, *Programme national Très Haut Débit* și în cazul SA.33671 – Regatul Unit, *Furnizarea de comunicații în bandă largă în UK*. În cazul îndeplinirii condițiilor, accesul ar trebui acordat într-un termen care este tipic pentru piața respectivă. În caz de conflict, autoritatea care acordă ajutorul poate solicita opinia autorității naționale de reglementare sau a unui alt organism național competent.

([126]) De exemplu, rețelele fixe pasive trebuie să poată funcționa atât cu topologiile punct la punct, cât și cu topologiile punct la multipunct, în funcție de alegerea operatorilor. În special în zonele cu o densitate mai ridicată a populației, în cazul în care sunt eligibile pentru ajutor de stat, se va considera că acordarea de ajutoare pentru investiții în simpla modernizare a rețelelor existente care nu rezultă într-o schimbare semnificativă din perspectiva condițiilor de concurență nu este în interesul public.

([127]) A se vedea punctul 60 de mai sus. Intervențiile care depășesc nivelul biroului central vor fi considerate deja NGA, și nu NGN. A se vedea decizia Comisiei în cazul SA.34031 – *Bandă largă de generație următoare în Valle d'Aosta*.

([128]) Pe baza planurilor credibile de investiții pentru viitorul apropiat de trei ani în conformitate cu punctele 63-65.

([129]) De exemplu, rețelele NGA nu ajung la sediul utilizatorului final prin fibră în cazul rețelelor FTTN, fibra optică fiind instalată numai până la noduri (cabinete). În mod similar, unele rețele de cablu folosesc, de asemenea, fibra optică până la cabinete, conectarea utilizatorilor finali realizându-se cu cabluri coaxiale.

(b) situația pieței nu evoluează înspre furnizarea în context concurențial a serviciilor ultrarapide ([130]), cu o viteză de peste 100 Mbit/s, în viitorul apropiat, prin planurile de investiție ale operatorilor comerciali, în conformitate cu punctele 63-65;

(c) există cerere estimată pentru aceste îmbunătățiri calitative ([131]).

(84) În situația descrisă la punctul anterior, orice nouă rețea subvenționată trebuie să respecte condițiile de compatibilitate de la punctele 78 și 80. De asemenea, autoritatea care acordă ajutorul trebuie să demonstreze, în egală măsură, că:

(a) rețeaua subvenționată prezintă importante caracteristici tehnologice optimizate și caracteristici de performanță îmbunătățite semnificativ comparativ cu caracteristicile care pot fi verificate și cu performanța rețelelor existente sau planificate ([132]); și că

(b) rețeaua subvenționată se va baza pe o arhitectură deschisă exploatată ca o rețea exclusiv angro; precum și că

(c) ajutorul nu duce la denaturarea excesivă a concurenței cu alte tehnologii NGA care au făcut recent obiectul unor noi investiții de infrastructură importante ale operatorilor de piață în aceleași zone-țintă ([133]).

(85) Numai în cazul în care sunt îndeplinite aceste condiții suplimentare, finanțarea acestor rețele din fonduri publice ar putea fi considerată compatibilă conform testului comparativ. Cu alte cuvinte, această finanțare ar trebui să ducă la un progres tehnologic important, sustenabil, care favorizează concurența și care nu are caracter temporar, fără a crea efecte disuasive disproporționate în ceea ce privește investițiile private.

4. DISPOZIȚII FINALE

(86) Prezentele orientări se vor aplica din ziua următoare datei publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

(87) Comisia va aplica prezentele orientări tuturor măsurilor de ajutor notificate în privința cărora este solicitată să ia o decizie, după publicarea prezentelor orientări în Jurnalul Oficial, chiar dacă proiectele au fost notificate anterior acelei date.

(88) În conformitate cu Comunicarea Comisiei privind stabilirea regulilor aplicabile pentru evaluarea ajutorului de stat ilegal ([134]), Comisia va aplica în cazul ajutoarelor ilegale normele în vigoare la momentul acordării ajutoarelor. În consecință, Comisia va aplica prezentele orientări în cazul ajutoarelor ilegale acordate după publicarea comunicării.

(89) Comisia propune statelor membre, pe baza articolului 108 alineatul (1) din TFUE, să ia măsurile adecvate și să modifice, atunci când este necesar, schemele de ajutor existente pentru a le alinia la dispozițiile prezentelor orientări în termen de douăsprezece luni de la publicarea lor în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

(90) Statele membre sunt invitate să își dea acordul explicit și necondiționat cu privire la aceste măsuri adecvate propuse, în termen de două luni de la data publicării orientărilor în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. În absența unui răspuns, Comisia va considera că statul membru în cauză nu este de acord cu măsurile propuse.

(91) Comisia poate revizui prezentele orientări pe baza evoluțiilor viitoare importante care țin de piață, tehnologie și reglementare.

([130]) De exemplu, într-o zonă în care există o rețea FTTC sau o rețea echivalentă și o rețea prin cablu modernizată (cel puțin Docsis 3.0) condițiile de piață sunt, în general, considerate suficient de competitive pentru a putea să evolueze spre furnizarea de servicii ultrarapide fără necesitatea intervenției publice.

([131]) A se vedea, de exemplu, indicatorii din nota de subsol 84 și 85.

([132]) A se vedea punctele 63-65 de mai sus.

([133]) Aceasta survine atunci când, ca urmare a ajutorului, operatorii de piață nu pot recupera investițiile de infrastructură efectuate într-o perioadă adecvată, luând în considerare perioada normală de amortizare. Se va ține seama, în special, de următorii factori (interconectați): dimensiunea investiției, cât de recentă este, perioada minimă necesară pentru a obține un randament adecvat asupra investiției și efectul probabil al extinderii noii rețele ultrarapide subvenționate asupra numărului de abonați la rețelele NGA existente și asupra prețurilor relative ale abonamentelor.

([134]) JO C 119, 22.5.2002, p. 22.

ANEXA I

INTERVENȚII TIPICE PENTRU SUSȚINEREA COMUNICAȚIILOR ÎN BANDĂ LARGĂ

În cazurile anterioare, Comisia a observat că statele membre recurg frecvent la anumite mecanisme de finanțare pentru a stimula dezvoltarea comunicațiilor în bandă largă, evaluate în temeiul articolului 107 alineatul (1) din TFUE. Următoarea enumerare are caracter indicativ, și nu exhaustiv, deoarece autoritățile publice ar putea elabora diverse modalități de sprijinire a dezvoltării comunicațiilor în bandă largă sau s-ar putea abate de la modelele descrise. Diferitele combinații includ de obicei ajutor de stat, cu excepția cazului în care investițiile sunt realizate în conformitate cu principiul investitorului în economia de piață (a se vedea secțiunea 2.2).

1. *Alocare monetară* („finanțarea decalajului" ([1])). În majoritatea cazurilor analizate de Comisie, statul membru ([2]) acordă granturi directe în bani investitorilor din domeniul comunicațiilor în bandă largă ([3]) pentru a construi, gestiona și exploata din punct de vedere comercial o rețea de bandă largă ([4]). Astfel de granturi implică de obicei ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE, întrucât subvențiile sunt finanțate din resurse de stat și conferă un avantaj investitorului în vederea realizării unei activități comerciale în condiții care nu ar fi fost disponibile pe piață. În acest caz, atât operatorii de rețea care primesc grantul, cât și furnizorii de comunicații electronice care solicită acces la nivel angro la rețeaua subvenționată sunt beneficiari ai ajutorului.

2. *Sprijin în natură*. În alte cazuri, statele membre sprijină dezvoltarea comunicațiilor în bandă largă prin finanțarea introducerii unei rețele complete (sau a unor părți de rețea) de comunicații în bandă largă care este apoi pusă la dispoziția investitorilor de comunicații electronice care vor utiliza aceste elemente ale rețelei pentru propriul proiect de dezvoltare de bandă largă. Sprijinul poate îmbrăca mai multe forme, cea mai frecventă fiind cea prin care statele membre asigură infrastructura pasivă de bandă largă, prin efectuarea de lucrări de construcții civile (de exemplu prin excavarea unui drum) sau prin plasarea de conducte sau fibră neagră ([5]). Această formă de sprijin creează un avantaj pentru investitorii în comunicațiile în bandă largă care economisesc costurile de investiții respective ([6]), precum și pentru furnizorii de servicii de comunicații electronice care doresc să obțină accesul la nivel angro la rețeaua subvenționată.

3. *Rețea sau părți ale rețelei de bandă largă exploatate de stat*. Poate fi vorba, de asemenea, de ajutor de stat dacă statul în loc să acorde sprijin unui investitor din domeniul comunicațiilor în bandă largă, construiește (părți din) o rețea de bandă largă și o exploatează, în mod direct, printr-o sucursală a administrației publice sau prin intermediul unei societăți de stat ([7]). Acest model de intervenție constă, de regulă, în construirea unei infrastructuri de rețea pasive aflate în proprietate publică, cu scopul de a o pune la dispoziția operatorilor de comunicații în bandă largă prin acordarea accesului la nivel angro la rețea în condiții nediscriminatorii. Exploatarea rețelei și acordarea accesului la nivel angro la rețea în schimbul unei remunerații este o activitate economică în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE. Construirea unei rețele de bandă largă în vederea exploatării comerciale constituie o activitate economică, conform jurisprudenței, respectiv pot exista deja elemente de ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE în momentul construcției rețelei de bandă largă ([8]). Furnizorii de comunicații electronice care doresc să obțină accesul la nivel angro la rețeaua exploatată de autoritățile publice vor fi considerați, de asemenea, beneficiari ai ajutoarelor.

4. *Rețea de bandă largă, gestionată de un concesionar*. Statele membre pot finanța, de asemenea, introducerea unei rețele de bandă largă, care rămâne în proprietatea publică, însă exploatarea rețelei va fi atribuită prin intermediul unei proceduri de licitație deschisă unui operator comercial pentru a o gestiona și exploata la nivel angro ([9]). De asemenea, în acest caz, întrucât rețeaua este construită în vederea exploatării sale, măsura poate constitui ajutor de stat. Operatorul care gestionează și exploatează rețeaua, precum și furnizorii terți de comunicații electronice care doresc să obțină accesul la nivel angro la rețea vor fi considerați, de asemenea, beneficiari ai ajutorului.

([1]) „Finanțarea decalajului" se referă la diferența dintre costurile investițiilor și profiturile estimate a fi obținute de investitorii privați.
([2]) Sau o altă autoritate publică care acordă ajutorul.
([3]) Termenul „investitori" se referă la întreprinderile sau operatorii rețelelor de comunicații electronice care investesc în construcția și dezvoltarea infrastructurilor de bandă largă.
([4]) Exemple cu privire la finanțarea decalajului se regăsesc în deciziile Comisiei în cazurile SA.33438 a.o – Polonia – *Proiect pentru o rețea de bandă largă în Polonia de Est*, SA.32866 – Grecia – *Dezvoltarea infrastructurii de bandă largă în zonele rurale ale Greciei*, SA.31851 – Italia – *Bandă largă în regiunea Marche*, N 368/09 – Germania – Modificarea schemei de ajutor de stat N 115/08 – *Banda largă în zonele rurale ale Germaniei*.
([5]) Deciziile Comisiei în cazurile N 53/10 – Germania, *Program-cadru federal privind acordarea de sprijin pentru conducte*, N 596/09 – Italia – *Reducerea diviziunii digitale în Lombardia*. A se vedea, de asemenea, N 383/09 – Germania – Modificarea la N 150/08, *Comunicații în bandă largă în zonele rurale din Saxonia*.
([6]) Costurile aferente lucrărilor de inginerie civilă și altor investiții în infrastructura pasivă pot reprezenta până la 70 % din costurile totale ale unui proiect de bandă largă.
([7]) Decizia Comisiei în cazul N 330/10 – Franța – *Programme national Très Haut Débit*, care a acoperit diferite modalități de intervenție, *inter alia*, una în care unitățile *collectivités territoriales* pot exploata propriile rețele în bandă largă în sistem „regie".
([8]) Cauzele T-443/08 și T-455/08, Freistaat Sachsen/Comisia (hotărâre nepublicată încă).
([9]) Deciziile Comisiei în cazurile N 497/10 – Regatul Unit, *SHEFA – 2 Interconnect*, N 330/10 – Franța – *Programme national Très Haut Débit*, N 183/09 – Lituania, *Proiectul RAIN*.

ANEXA II

GLOSAR DE TERMENI TEHNICI

În sensul prezentelor orientări, se aplică următoarele definiții. Definițiile nu aduc atingere evoluțiilor ulterioare legate de piață, tehnologie și reglementare.

Segment de acces: segmentul pe „ultimul kilometru" care conectează rețeaua backhaul la sediul utilizatorului final.

Rețea backhaul: partea rețelei de bandă largă care constituie legătura intermediară între rețeaua de bază și rețeaua de acces și care transportă datele către și dinspre rețeaua globală.

Acces de tip „bit-stream"*:* furnizorul accesului la nivel angro instalează o conexiune de acces de mare viteză la sediul clientului și pune la dispoziția terților această conexiune de acces.

Fibră neagră: fibre inactive fără sisteme de transmisie conectate.

Conductă: țeavă subterană sau tub utilizat la conectarea cablurilor (de fibră optică, de cupru sau coaxiale) ale unei rețele de bandă largă.

Degrupare integrală: degruparea fizică permite accesul la linia de acces a consumatorului final și oferă posibilitatea ca sistemele de transmisie deținute de concurenți să fie utilizate pentru a transmite direct prin această linie. În anumite situații, degruparea virtuală poate fi considerată echivalentă degrupării fizice.

FTTH: Fibre to the Home network – „fibră până acasă", segment de fibră optică ce ajunge până la locuința utilizatorului final, respectiv o rețea de acces compusă din linii de fibră optică atât în segmentul de alimentare, cât și în segmentul de conectare al rețelei de acces (inclusiv cablarea locuinței).

FTTB: Fibre to the building – „fibră până la clădire", segment de fibră optică ce ajunge până la locuința utilizatorului final, respectiv segmentul de fibră ajunge până la clădire, dar în incinta clădirii se folosește cablu de cupru, coaxial sau LAN.

FTTN: Fibre to the Nodes – „fibră până la noduri". Segmentul de fibră optică ajunge până la un cabinet stradal situat la câțiva kilometri distanță de locuința clientului, conexiunea finală realizându-se cu ajutorul cablului de cupru (în rețelele de fibră optică până la cabinet/VDSL) sau a cablului coaxial (în rețeaua de cablu/DOCSIS 3). Configurația fibre-to-the-node este adesea considerată ca o etapă temporară, intermediară spre configurația FTTH integrală.

Rețele neutre: rețele care pot susține orice tip de topologii de rețea. În cazul rețelelor FTTH, infrastructura este compatibilă atât cu topologia punct la punct, cât și cu topologia punct la multipunct.

Rețea de acces de generație următoare (Next Generation Access Network): rețea de acces care are la bază integral sau parțial elemente de fibră optică și care poate să furnizeze servicii de acces în bandă largă cu caracteristici optimizate comparativ cu rețelele de bandă largă de bază existente.

Rețea pasivă: rețea de bandă largă fără componente active. De obicei cuprinde infrastructura de inginerie civilă, conducte și fibră neagră, precum și cabinetele pentru exterior.

Acces pasiv la nivel angro: acces la un mediu de transmisie fără componente electronice.

Punct la multipunct: o topologie de rețea care are linii individuale dedicate pentru client la un nod intermediar al rețelei pasive (de exemplu un cabinet stradal) la nivelul căruia aceste linii sunt grupate într-o linie comună. Gruparea ar putea fi pasivă (cu separatoare precum în cazul unei arhitecturi PON) sau activă (ca de exemplu FTTC).

Punct la punct: topologie de rețea prin care liniile clientului sunt dedicate începând de la client, până la punctul de prezență metropolitan (Metropolitan Point of Presence).

Produse din categoria accesului la nivel angro: prin obținerea accesului, operatorul poate să utilizeze facilitățile oferite de un alt operator. Produsele din categoria accesului la nivel angro care pot fi furnizate prin rețeaua subvenționată sunt următoarele:

— în cazul rețelei FTTH/FTTB: accesul la conducte, accesul la fibra neagră, accesul necondiționat la bucla locală [acces necondiționat la WDM-PON sau la cutiile de distribuție a fibrei optice (ODF)] și accesul de tip „bit-stream";

— în cazul rețelelor de cablu: accesul la conducte și accesul de tip „bit-stream";

— în cazul rețelelor FTTC: accesul la conducte, accesul necondiționat la sub-buclă și accesul de tip „bit-stream";

— în cazul infrastructurii de rețea pasivă: accesul la conducte, accesul la fibra neagră și/sau accesul necondiționat la bucla locală. În cazul unui operator integrat: obligațiile în materie de acces (diferite de accesul la infrastructura pasivă) se impun în conformitate cu prevederile Recomandării NGA;

— rețele de bandă largă pe bază de ADSL: accesul necondiționat la bucla locală, accesul de tip „bit-stream”;

— în cazul rețelelor mobile sau pe suport radio: „bit-stream”, partajarea stâlpilor și accesul la rețelele backhaul;

— platformă prin satelit: acces de tip „bit-stream”.